ДАЛАЙ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЭН!

47-дохи жэлэй гарана

БУРЯАД ҮНЭН

№ 28 (13036)
1970 оной февралиин 4, среда

Сэн 2 мүнгэн

БКСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Советэй, Министрнүүдэй Советэй орган

М. И. УЛЬЯНОВАГАЙ НЭРЭМЖЭТЭ ШАНГУУД

1968—69 онуудта гушан долоон городской, районно болон олон тиражтайгаар гарадаг газетэнүүд СССР-эй Журналистнуудай холбооной правленинн бии болгоhон, М. И. Ульяновагай нэрэмжэтэ шангуудта, хүндэлэлэй грамотануудта хүртэhэн байгаа.

Энэ жэлэй нимэ шангууд майн 5-да—Хэблэлэй үдэртэ зорюулан эрхим газетэнүүдтэ олгогдохо. 1969 оной хүдэлмэрнин дүнгүүдээр М. И. Ульяновагай нэрэмжэтэ шангуудта хүртэхэ нютаг нютагай газетэнүүд тухай зуушалга энэ оной мартын 1-hээ апрелиин 1 болотор Журналистнуудай холбооной республикануудай, хизаарнуудай, областьнуудай эмхинүүд хэхэ болоно.

Дүлэтэ жэлнүүдэй дурасхаалда

ЭРХҮҮ. (ТАСС). Сибирние Колчагhаа сүлөөлжэ, Эрхүүдэ Совет засаг тогтоohоор 50 жэлэй ойе тус городои ба областиин олониитэ тэмдэглэжэ байна.

Совет засагай түлөө тэмсэлдэ наhа бараhан сэрэгшэд-улаангвардейцүүдэй хамтын хүүр дээрэ бодхоогдоhон хүшөөгэй дэргэдэ веногуудые табиба. Мүн тэрэнэлэн партизан отрядуудай командирнууд Н. А. Каландаришвили, Н. А. Бурлов гэгшэдэй хүүр дээрэ веногууд табигдаhан байна.

Үдэшэлэн Хүгжэмтэ комедиин театрай байшан соо (урдань «Кор» гэжэ клуб байhан юм) тус городой олониитын суглаан болобо. Табяад жэлэй саада тээ контрреволюциhаа Эрхүү хотые сүлөөлhэнэй hүүлээр хүдэлмэришэн, солдат ба таряашан депутадуудай Советэй түрүүшын заседании эндэ болоhон юм. Энэ суглаан Сибирине Колчагhаа сүлөөлhөөр 50 жэлэй ой гүйсэhэндэ зэрюулагдаа.

Хэзээдэ мүнхэ алдар соло

Сталинградай оршондо хүреэлэгдэhэн немец-фашис сэрэгүүдые уладхаhан сагhаа хойшо 27 жэлэй ой февралиин 2-то гүйсөө.

Волгоградайхид энэ алдарта ойе үргэнөөр тэмдэглэбэ. Заводууд оз барилганууда, колхозууд болон совхозуудта, эмхи зургаануудоа hургуулинуудта, мүн сэрэгэй под разделенинүүдтэ, түүхэтэ тулалдаанда хабаадагшадтай уулзалганууд болоhон байгаа.

Эдэ үдэрнүүдтэ Оборонын музей соо хүн зон олон. Эндэ совет сэрэгшэдэй, тус городто ажаhуудаг зоной гайхамшагта эрэлхэг зориг гаргаhые гэршэлhэн 50 мянга гаран документнүүд, шухаг зүйлнүүд суглуулагданхай.

Сталинградай шэглэлдэ болоhон дайнда фашистнууд ябаган сэрэгүүдэй, танкнуудай 50 дивизи табиhан юм. Тинхэдээ яажашье hаа, тус городые эзэлхэ гэhэн байгаа. Үйлсэ гудамжада болоhон айхабтар шанга байлдаанууд үдэршье, hүнишье замхадаггүй бэлэй. Тиихэдээ гэр байра бүхэнэй түлөө, тэндэхи газарай метр бүхэнэй түлөө тулалдадаг hэн. Эндэ фашистнууд бүхыдөө 700 гара дахин галзуу шанга добтолго хаhэн байгаа.

Теэд, сталинградайхид «Волго мүрэнэй саада бэедэ гарахагүйбди! Дайсаниие байhан газартань зогсоогоод, үй hамна сохихобди!» —гээд Эхэ орондоо шахаан тангариг үгэhэн юм. Тиигээд өөhэдынгөө тангаригые дүүргээ hэн. Совет Эсэгэ оронойнгоо түлөө, түрэл городойнгоо түлөө дайн байлдаанда тиимэ гэшэгүй ехэ баатаршалга гаргажа, бүхы дэлхэйе гайхуулаа.

Сталинградтахи байлдаанай дүүрэhэнhээ хоишо 27 жэл үнгэрөөд байбашье hаань, тэндэхи Оборонын музейдэ агууехэ туладаанай баатарнууд тухай энээнэй урда тээ үзэгдөө-дуулдаагүй улам шэнэ юумэнүүд абтажал байнхай.

Бүри hаяхан Елена Федоровна Богданова гэгшэ Волгоградта ерэhэн байна. Энэ эхэнэр мүнөө Архангельскда ажаhуудаг юм Волго мүрэн дээрэхи байлдаанда хабаадаhанай түлөө Ленинэй орденоор шагнагданхай. Дайсанай буудаhаар байтар, 100 гаран шархатагшадые байлдаанай газарhаа гаргажа абарhан. Нэгэтэ шэн зоригто медсестра байлдаанда унаhан командираа халаад, өөрынгөө подразделениие дахуулан, добтолгодо ороhон байгаа.

Волгын оршондо болоhон агуу-ехэ байлдаанда хабаадаhан геройнууд мүнөө оронойнгоо бүхы газар нютагуудта ажаhууна. Суута Павловай гэрэй «эзэн», Советскэ Союзай Герой Яков Павлов Новгородой промышленна предприятинуудай нэгэндэ ажаллана. Тус гэрые сугтаа хамгаалhан нүхэдынь: Василий Грущенко—Ставропольско хизаарай Марьинска станицада, Илья Воронов—Орловско областиин Глинки гэжэ тосхондо ажалланад. Сталинградай түлөө байлдаан соогуур 300 гаран фашистнуудые хюдаhан мэдээжэ снайпер, Советскэ Союзай Герой Василий Зайцев Киевтэ, хүнгэн промышленностнин техникумэй директор болонхой. Эдэнэр барандаа эндэ ерээд ошодог юм. Волгоградта ажаhуудаг зон городые хамгаалагшадые ородой заншалаар, хилээмэ, даба hаряад угтадаг.

Агууехэ тулалдаанда хабаадалсаhан олохон хүнүүд эндэ, Волго мүрэн шадар, ажапуухаяа, ажаллахаяа үлэнхэй. Дайнай дүүрэhэнэй hүүлээр тэдэнэр волгоградайхидтай хамта герой городые hэргээн бодхоолсоhон байна. Дайнай үе соо шэн зоригто пулеметчик ябаhан Василий Сычуговой барилгын бригада үнэhэн тоборог болоhон газарта гансааран 200 гаран байрын гэр, hургуули, больница, институт, соёлой байшангуудые баряа.

Шэнээр баригдаhан Волгоград мүнөө Волго мүрэнэй баруун эрьеые зубшан 80 шахуу километртэ нэмжыгээ. Дайнай урда тээхиhээ hураггүй ехэшье, гоё hайханшье болонхой.

Е. КОРЯВИЧЕВ
ТАСС-ай корр.

ФКП-гэй XIX съезддэ хабаадаха КПСС-эй делегаци Париж ерэбэ

ПАРИЖ. (ТАСС). Февралиин 4-дэ нээгдэхэеэ байhан Франциин Коммунис партиин XIX съезддэ хабаадахын тула Советскэ Союзай Коммунис партиин делегаци февралиин 2-то, эндэ ерэбэ. Тус делегациие КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь А. П. Кириленко толгойлно.

М. Л. МИЛЬ НАЬА БАРАБА

Элитэ ехэ совет авиаконструктор, 1943 онhоо КПСС-эй гэшүүн, Социалис Ажалай Герой, профессор, техническэ эрдэмэй доктор, Ленинскэ болон Гүрэнэй шангуудай лаурсат Михаил Леонтьевич Миль удаан, хүндөөр үбшэлөөд, 1970 оной январиин 31-дэ наhа бараа.

ЛЕНИНЭЙ ШАНДА ХҮРТЭХЫН ТҮЛӨӨ

ХЭРШЭМЭЛ ТЭЖЭЭЛ—ХОНИДТО

Эдэ үдэрнүүдтэ хонишодой hанаагаа зобохо юумэн олон. Илангаяа түл абалгын дүүрэхэ тээшээ дүтэлжэ. хурьгадан олон болоод байхада отарын хүн бүхэндэ hанаа амар hууха саг үгы болонхой. Иимэ оролдосотой, эмхитэйгээр Торгин совхозой хонишод ажаллажа байна.

Ахалагша хонишон Тимофей Лукич Поломошновой отара 400 гаран хурьгатай болонхой. Хэрбээ зунай сагта энэ отарада ахалагша хонишонhоо гадна, Осип Первушин, Даниил Ахмиеев гэгшэд ажалладаг байбал, мүнөө хурьга абалсахаяа гурбан хүн нэмэжэ ерэнхэй. Хурьгашад Иван Будунов, Куприян Бекетов, Леонид Ахминеев гурбан түрүүшын үдэрhөө ажалдаа харюусалга ехэтэйгээр хандана. Эдэнэр хэдэн жэлдэ хурьгашанаар ажаллажа, баян дүй дүршэлтэй болонхой. Тиимэл хадаа хурьгадынь hайнаар түлжүүлэгдэжэ байна.

Энэ жэл отарадань үбhэ тэжээл бага. Тиимэhээ тэдэнэр тэжээлэй килограмм бүхэниие алдангүйгөөр хони, хурьгадта хоол болгохо гэжэ оролдоно. Бүхы үбhэ, hолоомоёо, таряа талхаяа дробилкаар жэжэлжэ, бултыень холёод, хонидтоо үгэнэ. Иигэжэ жэжэлэгдэhэн тэжээлынь заашье гээгдэнгүйгөөр эдюулэгдэнэ. Тэжээл жэжэлхэ хүдэлмэридэ Антонида Первушина ябана.

Эдэнэрэй хэжэ байhан ажалые хараад банхадаа, ойн баярай жэлдэ 100 хонин бүриhөө 90 хурьга томо болгохо гэhэн уялгаяа дүүргэхэ байhандань этигэхээр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Ахалагша хонишон **Т. Поломошнов**. 2. Осип Андриянович, Антонина **Первушинтэн** үбhэ, hолоомо тээрмэдэжэ байна.

А. ДЕРИГЛАЗОВАЙ фото.

ЙАЙН ШАНАРТАЙ ПРОДУКЦИ УЛАМ ЕХЭЭР

Автокрануудые бүтээдэг цех заводоймнай томохон цех гэжэ тооцогдодог. Эндэ хүсэ ехэтэй кранууд бүтээгдэнэ. Урдань долоон тонно ашаа үргэдэг крануудые бүтээдэг hэмдэ. Арбан тонно ашаа үргэдэг шэнэ түхэлэй кранууде гаргаhэн жэлдэ бүтээдэг болообди. Тиймэ жэл соогоо шэнэ түхэлэй 350 кран бүтээхэ даабаритай байгаа. Түсэбhөө гадуур дүрбэн кран бүтээн гаргаад, жэлэйнгээ даабари үлүүлэн дүүргээ hэмдэ. Эдэ бүгэдые хараад, тоолоод үзэхдөө, табан жэлэй дүрбэдэхи жэлэй дугасаада муу бөшээр хүдэлөөди гэжэ хэлэхээр.

Теэд амжалта туйлаабди гэхэ, ямаралаа оролдолго гаргаагүй hаа, ямар хэрэгнай урагшатайгаар бүтээгдэй гэшэ. Түсэбтэ табан жэлэй даабариие бөлэорhоонь урид дүүргэхэ гэhэн шухала зорилго ямаар урдаа табяабди. Кран бүтээдэг цехэй коллектив В. И. Ленинэй түрэhөөр 100 жэлэй ойн өмнөдэлэй социалис мүрысөөндэ өмнөжөө, дэшэлүүлэгдэhэн уялга абаhан байна.

Энэ урдаа табиhан зорилгоёо бодото дээрэнь бэелүүлхын тула хүчэлдэ хүдэлмэришэд оролдожо, өмнөндөө мүрысөн хүдэлнэ. Үнэмлөө шадамар бэрхэ шамбан хүбүүдэй мүрысөн хүдэлхэдэ урмагай байдаг гэшэ. Хүдэлмэришэн бүтэн hаян шанартай продукци улам ехэр бүтээн гаргаха гэжэ оролдоно ха юм. Заводоймнай бүхы хүдэлмэришэд иимэ эдэбхи үүсгэхэйгээр ажаллана. Тиимэлээ манай «Электромашина» заводой коллектив hара, жэл бүри даабаряа үлүүлэн дүүргэнэ. Заводойнай коллектив үнгэрhөн жэлэй даабариhаа гадуур 179 мянган зоригэй продукци бүтээн гаргаhан байна. Харин В. И. Ленинэй түрэhөөр 100 жэлэй hайндэртэ зориулан даабариhаа гадуур 300 мянган түхэригэй продукци бүтээн гаргахаар шиидэнхэй. Энэ ехэ мүрысөндэ манай кран бүтээдэг цехэй коллектив оролцонхой. «Хүдэлмэришэ» зоной иимэ эршэмтэй ажаллажа байхыень харахадаа урма баяр түрэдэг гэшэ.

Би арбан табан жэлдэ кран бүтээдэг цех соо ажалланаб. Энэ олон жэл соо эндэ ажаллажа, электро-гагнууршанай, слесариин болон термистын мэргэжэл шудалhан хүм. Олон мэргэжэл шудалаад байхадаа, хүн ехэ юумэ ойлгодог, hайн шанартай продукци бүтээхэ арга шадалтай болодог гэшэл ааб даа.

Термистын мэргэжэл тон харюусалгатай юм. Юуб гэхэдэ, кранда хэрэглэгдэдэг булад детальнуудые, тусгаар пеэшэн соо халаагаад, yhан соо хэжэ хүргэн катуужуулдаг байнабди. Тиимэhээ бидэниие булад хатуужуулагшад гээд нэрлэдэг. Бидэнэр халаан соогоо 120 ондоо зүйлэй детальнуудые үйлдбэрилэн гарганабди.

Тиимэhээ манай участогай мастер Анатолий Убеев:—булад хатуужуулдаг зондо хурса чюдөн, hонор ухаан хэрэгтэй юм. — гээд ходоодоо хэлэдэг юм. Зүбтэй юумэ хэлэнэл гээшэ. Өөрөө энэ мэргэжэл шудалhан, үдэшэндөө hуража Зүүн-Сибириин технологическа институт дүүргэhэн юм. Тиимэhээ ажал хэрэгээ hайн мэдэдэг, ходоодоо түhатай заабари хэлэжэ үгэдэг юм.

Намтай суг Геннадий Базун хүдэлнэ. Энэ залуу нүхэр ажал хэрэгтээ дурлаhан хүн. Ходоодоо hайн шанартай продукци бүтээн гаргадаг. Манай хүдэлмэриhөө бүхы цехэймнай хүдэлмэри дулдыдана гээшэ. Хэрбээ бидэнэй муу шанартайгаар детальнуудые бүтээн гаргаа hаа, голодоhон гаражa, кран бүтээхэ хүдэлмэри hаатаха ха юм. Тиимэhээ бидэнэр продукцияа hайн шанартайгаар хиналтын таhагта тушааха гэжэ оролдонобди.

Манай цех соо түмэр булад хатуужуулха шэнэ түхэлэй оньhожоруулагдамал пеэшэнүүд баригдажа байна. Энэ пеэшэнүүд hаядаа ашаглалгада тушаагдаха юм. Тиигэхэдэ бидэнэр hайн шанартай продукци улам ехээр бүтээн гаргажа, Ленинэй түрэhөөр 100 жэлэй hайндэрые нэрэтэй солотойгоор угтахабди.

С. БАГЛЫХ,
«Электромашина» заводой термист.

ХОНИШОД ГОМДОНГИ

— Түнхэнhөө холимол тэжээл абаашахаяа ерэhэн хүм. Лагаа hайнаар тантай уулзаба гээшэбиз,— гэжэ «Сибиряк» колхозой хонишон Григорий Степанович баярлаба. — Манай отарын 492 хонин Нюрхайда байрлана. Энэмнай 2—3 дүрбэлжэн километр талмайтай олтирог юм.

— Хонидтнай хэр hайн хурьгалжа байнаб?

— Январиин хориной байдалаар 130 хонин хурьгалаа,—гэжэ тэрэ харюусаба. — Теэд бидэ тон хүндэ байдалда ажалланабди. Иигээд хониднай олоороо хурьгалжа эхилхэнь, харин тиихэдэ хотон соомнай зайн галшьегүй, гарай фонарьшьегүй. Зарим залуу эхэ хонид хурьгалаа голодог юм. Галгүй харанхыда хонид өөрынгөөшье, ондоошье хурьганда хүхүүлхээ болишодог. Хонидой хурьгалха үедэ, мүн hүүлдэньшье ажал хүдэлмэри ехэ байдаг. Жэшээлхэдэ, хонидой хурьгаламсаар тэрэниие хурьгатайнь хамта хаамаг соо 3—4 сүүдхэ байлгаха баатай болонобди. hүүлдэ, хурьганайнь hайнаар тэнжэhэн хойно бэшэнтэйнь нинлүүлнэбди. hүниндөө хурьгадые хүхүүлхэ хэрэгтэй. Теэд галгүй, нюдэ hохор хүн юу хэжэ шадахаб даа.

— Колхозтнай зайн галаар хангаха шадалгүй гү?

— Правлениин богоhын элэтэр ябааб, теэд мүнөөшье болотор керосинтай фонарь абажа шадаагүйб.

Григорий Степанович Усольцевтой хоөрэлдэхэ үедөө дүй дүршэл ехэтэй, ажал хүдэлмэридөө hанаа сэдхэлээ табижа ябадаг хүн гэжэ ойлгобоб. Ганса хонин ажалда 11 жэлэй туршада ажаллаха үедөө жэл бүри эрхим hайн амжалта туйладаг юм.

— Гансал үнгэрэгшэ, 1969 ондо ажал хэрэгни муудаа,—гэжэ Григорий Степанович хэлэбэ.

Хабарай сагта тэжээл зөөхэ аргагүй дээрэhээ отараяа Шараhанда гү, али Буртухаалла туужа ошодог тухайгаа гомдолтойгоор хөөрэнэ.

— Мүнөө жэл тошон дэлбэржэ. энэ олтирогтоймнай холбодог харгые угаажа урадхуулхагүйн тула элhээр бооло хэhэн юм. Теэд тэрэнь юу барихаб даа? Хүнэй нюдэ халхалhан мэхэ гэшэл,— гэжэ хонишон дураа гутана.

Тиигэжэ хөөрэлдэhэнэйнгөө hүүлдэ хоёр хоноhон хойно тэдэ дутагдалнуудыень оорынгөө нюдөөр хаража этигэбэб. Үнэхөөрөөшье. Олтирогтой залгаhан элhэн бооло харагдаба. Теэд Эрхүү мүрэнэй тошон багаар ерэдэг бэшэ ха юм. «Гал yhан хоёрhоо бэрхэ юумэ үгы»,— гэжэ хүн зон үнинhөө нааша хэлсэдэг. Энө элhэн бооло хүсэтэ Эрхүүгэй уные бариха гэжэ Түнхэнэй отделениин эрхилэгшэ нүхэр Софьин найдана гээшэ гү?

Оройдоо 2—3 дүрбэлжэн километр талмайтай олтирог дээрэ иимэ олон хони бариха гээшэмнай тоншье бэрхэтэй, оhолтой хөрэг. Дутэ ойро бэлшээришьегүй, хабартаа мүльhэнэй унахалаар харгышье хаагдашадаг. Хэрбээ хонидой байрые бариха хэрэгтэ гаргашалагдаhан мүнгаеэ хайрлаа hаа, олтирогтой холбоhон харгы замынь заhахаяа яана гээшэб? Мүн энэ хүдэлмэриие гарзашаагаа hаа, хонинойнгоо байра ондоо тээ, хуурай газарта зөөжэ табихаа яанаб? Тиигэбэл, иигэжэ зобохогүй байгаа. Тиихэдэ энэ олтирог дээрэхи хонишод ба хурьгашад колхозой правленидэ угаа ехэ гомдолтой.

— Колхозой правлени салиигhаамни 28 түхэриг даража абаа,—гэжэ хурьгашан Анна Петровна Тюменцева хөөрэнэ.—Мүн сугтаа ажалладаг нүхэрэйм салиигhаа 27 түхэриг дараhан юм.

— Юунэй түлөө дараhыень мэдэнэгүйб.—гэжэ хурьгашан Анна Сороковикова гайхана,—Хурьгадай түлөө юм гү, али ноohоной түлөө юм гү—ойлгоногүйб даа.

— Хонидоо хайшалхаhаамнай тээ урдахана колхозоймнай зоотехник нүхэр Черненков арбан дүрбэн эхэ хони Дмитрий Шехиндэ тушаажа үгэхэм гэжэ абаад ябашаhан юм. Тиихэдээ нүхэр Черненков тэдэ хонидоймнай нооhые бидэндэ тоолуулжа бөшүүлхэб гэhэн юм.

Түсэбэй ёноор хонишод 500 толгой хонилhоо 14 центнер гэхэ гү, али хонин бүхэнhөө 2,8 килограмм нооhо хайшалха ёнотой байгаа. Теэд тэрэ үлэhэн 484 эхэ хонидhоонь 13 центнер 90 килограмм нооhо хайшалжа абаhан юм. Хонишод гүрэнэйнгөө түсэб дүүргэхэеэ ороидоол 10 килограмм нооhо дутаажархёо бшуу. Харин колхозой зоотехник Черненковэй хонишодой отара дээрэhээ абаашаhан 14 хонидой толгой бүхэнhөө 1-ээл килограмм нооhон хайшалгаа гэжэ тоолоhон байгаа hаа, хонишод түсэбөө дүүргэхэ байгаа бшуу.

Хонишод бүхэли жэлэй туршада эсэшэ сусашагүйгөөр, үдэр hүнигүй ажаллажа, шан абахын орондо (нэгэ центнер нооhоной түлөө 82 түхэриг үгтэдэг юм) 74—74 түхэриг, харин хурьгашад 27—28 түхэриг үри тэй болоо.

— Мүнөөшье болотор тэрэ 14 хонинойнгоо нооhо хүсэжэ ялаад байнабди,—гэжэ хонишон hанаа алдана.

Колхозой экономист Юрий Павлович Седовтой уулаахалаа хонишон Г. С. Усольцевой, тэрэөнтэй хамта хүдэлдэг Г. Демин гэгшэдэй мэхэлүүлhэн түхай хөөрэлэбэбди. Тиихэдэ нүхэр Седов хонишод худалаар хэлэнэ, хэрбээ хэhэн бариhан ажалайнь түлөө мүнгыень түлөөгүй hаа, шамайе барижа-шаража эдихээр аашалха гэжэ хэлээ юм.

Энэ арсалдаатай асуудалай бүрүү зүбыень тайлбарилхын тула

ШИ, ЮУГЭЭРЭЭ ХАРЮУСАЛГАТАЙБШИ?

(Партийна бүлгэмэй хүдэлмэри тухай)

«Хүнэй сэдьхэлые ажалаарань мэдэхэ хэрэгтэй» гэжэ Алексей Андреевич Дрыгин хөөрэнэ һэн. Бодоодшье үзэбэл, хүн бүхэнэй шарай ажал хүдэлмэри дээрэнь харагдадаг ха юм. Алексей Андреевич хорин долоодохи жилэе коммунистын нэрэ хүндые сахижа, арюун үүргыень бүлүүлжэ байхадаа, колхозойнгоо бүхы ажалые һайса мэдэхэ болохоһоо гадна, ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг. Ажал дээрээшье суртаа хүдэлдэг нүхэдтэйгээ ходо хөөрөлдэжэ, хэнэй ямараар уялгадаа хандадагые толгойдоо хадуужа, ойлгожо, хэрэгтэй сагтань тедэндэ туһалжа байдаг.

— Ши, партийна бүлэгые хүтэлжэ байнаш, юугээрээ харюусалгатайбши?

Алексей Андреевич өөртөө нимэ асуудал табижа, бүгэдэндэ хамаатай хэрэг бүлүүлжэ байхадаа, партийна даабаридаа үнэн сэдьхэлһээ хандана. Партийна бүлэгые хүтэлэгшэдэ һанаха юумениинь тон түрүүн үйлэдбэри ха юм. Тиимэһээ тэрэ үдэр бүхэндэ фермэ дээрэмнай ямар ажал бүтээгдэхэ, хараалһан даабаримнай хэр зэргэ бүлүүлэгдэнэ гээшэб гэжэ хододоо анхаржа, тэрэнэй саана дутуу дунданууды элирүүлжэ, үглөөдэр бүтээхэ юумэеэ тодорхойлно бшуу.

Улаан-Удын аймагай «Дружба» колхозой нүхэр Дрыгинэй хүдэлдэг һаалиин фермэдэ табан коммунист бии. Үнгэрэгшэ намар партийна бүлэгэйнь эмхидхэгдээшье һаань, коммунистуудай эдэбхи үүсхэлээр харюусалгатай хүдэлмэри ябуулагдажа байдаг. Бүлэгые даагша Алексей Андреевич хөөрэхэдөө, һарадаа гурба-дурбэ дахин сугларжа, бүлэгэйнгоо шиидхэхэ шухала асуудалнуудые зүбшэжэ байдагбди гэнэ. Нэгэтэ нимэ байдалай ушарһан тухай коммунист Дрыгин һанаандаа сруулна. Үнгэрэгшэ декабрь һарада фермынь үнеэд хожоржо, һүн багаар һаагдадаг болоо һэн. Энэ байдалые партгруппорг өөрөө шалгажа үзөөд, шалгатаганиинь элирүүлһэнэйнгээ удаа, бүлэгэйнгөө коммунистнуудые суглуулжа, хөөрэлдэһэн байба.

— Һу һаалга яахадаа доошолооб,—гэһэн асуудалай табигдахада, бүлэгэй коммунистнуудуудаа удаа удаагаар һанамжаяа хэлээ бэлэй.

— Сагай хүйтэрөөд байхада, тэжээлээ һайса бүйлуулжа үнеэдтэ үгэнэгүйбди.

— Үбһэ тэжээлнай гамгүйгөөр гаргашалагдажа байна...

Энэ хөөрэлдөөндэ коммунист Лука Ермилович Чебунинай зарим талаараа зөмэтэй байһаниинь тодорһон. Тэрэ малай тэжээлые хубаарилжа үгэдэг болоо гэнэ. Тэрэ малай тэжээлые ажалай амжалта түйлагдадагые мартадаггүй. Коммунистнуудтай, мүн партгруппорг өөрөө һаалишадтай хөөрэлдэжэ, ажалдаа һайнаар хандахыень заажа, шэнэ түрүү арганнуудые нэбтэрүүлхэ хэрэгтэнь туһалжа, залуушуулые түрүүшүүлэй жэшээгээр ажаллахыень хүсэжэ ябадаг.

КПСС-эй Улаан-Удын райкомдо үнгэргэгдэһэн партийна бүлэгые хүтэлэгшэдэй семинар дээрэ «Советская Россия» колхозой нүхэр К. Н. Дорофеевэй даадаг бүлэгэй ябуулжа байһан хүдэлмэри һайшаагдаа. Энэ коммунист баһал үнгэрэгшэ намар партгруппорг томилогдоод, партийна уялгадаа һайнаар хандажа байна. Колхозойнгоо фермын һаалишад, мал адуулагшадые үнэн сэдьхэлээрээ ажалдаа хандажа, түсэб, уялгаатуудаа дүүргэхынь тулада дүрбэн коммунистнуудһаа бүридэһэн энэ бүлэг һайн жэшээ харуулна. Үбэлжөлгын эхиндэ һу һаали доошолоод байхадань, эндэхи коммунистнуд суглаан дээрээ хөөрэлдэжэ, һаамхай үнеэдэй харуулһалга, эдеэлүүлгые һайжаруулһан, һаалишадай ажалые хинаг шалгажа байдаг болобо. Фермын үнеэдэй байрااһаа шэбхэ шабааһа гаргадаг механизмын эдэдрээд байхада, бүлэгэйхид энэ асуудал колхозойнгоо нравленидэ табижа, хэмжээ абхуулаа. Коммунистнуудай дурадхалаар оньһон транспортерые хүдэлгэдэг механизатор нүхэр Емельяновай орондо ондоо хүн орожо, ажалыень һанжараа. Түе партийна бүлэгэй эмхидхэн ябуулжа байһан хүдэлмэридэ оага, ехэ асуудалнууд гэжэ илгаа байдаггүй. Һаалишад, мал адуулагшад сүлөөтэй сагтаа гоё һайханаар шэмэглэгдэһэн фермынгээ улаан буланда сугларжа, лекци, элидхэл шагнана. Нютагай һургуулинин багша Н. В. Михалева һонирхолтой лекци уншаа. Комсомол басаган Татьяна Русина КПСС-эй ЦК-гай Тезисүүдые тайлбарилан ойлгуулаа. Тэрэ һаалишан аад, партийна бүлэгэй даабаряар ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадана.

Партийн гэшүүн гэшэ гансахан өөрынгөө ажалда һайнаар хандаха бэшэ, харин фермынгээ, участогайнгаа бүхы хүдэлмэрийн түлөө харюусаха уялгатай. Энэ талааршье бүлэгэй коммунистнуудай дунда ехэ хүдэлмэри ябуулагдана. Үбэлжэлгын үедэ үнеэн бүриһөө 1250 килограмм һу һаха гэжэ аймагайнгаа «Искра» колхозойхидой республикэ дотороо үүсхэл гаргахадань, бүлэгэй коммунист Г. Ф. Климентьева тэрэниие түрүүшээр дэмжэжэ, үнеэн бүриһөө 1300 килограмм һу һаахаб гэһэн уялга абаад, нүхэдтөө жэшээ харуулһан. Декабрь соо фермынгээ дунда зэргээр үнеэн бүриһөө 138 килограмм һаагаад байхадань, энэ һаалишан 170 килограммда хүргөө. Коммунист нүхэр Климентьева хайшан гээд һу ехээр һаадаг дүй дүршэлөө суртаа ажалладаг нүхэдтөө ходо заажа байдаг болоихон.

«Коммунизм» колхозой мас скойдо эмхидхэгдэһэн пар бүлэгые коммунист Даба-Д Чимитович Будажапов хүтэ Трактор болои хүдөө ажахы пинануудай зөһабарилгын бүлэгэйнь табан гэшүүд үшөө дурбэн коммунист на ажал хүдэлмэринь урагшата эмхидхэгдэнэ. Эндэхи коммун нууд һайн жэшээ харуулжа на. Колхозой үнинэй механ Иннокентий Кокорин оролдосотойгоор хандахынгаа жуугаар партийна бүлэг лаабариие һайнаар дүүргэдг. нөө бүлэгэйхид зөһабарилга хүдэлдэг механизаторнуудан да хөөрэлдөө үнгэргэжэ, В. И нинэй түрэһөөр 100 жэлэй ой зорюулагдаһан КПСС-эй Тезисүүдтэй танилсуулна.

Партийна бүлэг хадаа дамм даһан участок бүхэндөө ажал тайгаа нягта холбоотой оайхан хүсэтэй, коллективэйнгээ табо зөрилгые амжалтатайгаар ши хэдэг гэшэ. Тиимэһээ бүлэгүд хүтэлэгшэд саг үргэлжэдөө гаха тех нүүдтэй хөөрэлдэжэ, тэдэнэй тые алишье талаарнь хан байхадаал партийна уялгаяа н наар дүүргэнэ бшуу.

Т. ГАРМАЕВ.

Түнхэнэй аймагай «Восточные Саяны» колхозой Тайлсын гүүртэ дээрэ үнеэдые оньһон аргаар һааха «Даугава» түхэлэй машина һуулгагдажа эхилээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: мастер Юрий Иванович Котовщиков гүүртын хүдэлмэрилэгшэдые үнеэ һааха аппередтай танилсуулжа байна.

Е. ЗАХАРОВАЙ фото.

АША ҮРЭ ЕХЭТЭЙГЭЭР...

Иөалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахыда уралан нарижуулагшадай хүдэлмэри һайнаар табигдаһай. Ойн урда тээхи жэлдэ механизаторнууд болои инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд уралан нарижуулгын 50 дурадхал оруулаа. Тэдэнэй 11 дурадхал абтажа, үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэһэн байна. Бусад дурадхалнуудынь харагдажа үлэгдөөд, мүнөө үедэ хэды шэнэн арьбалалта хэгдажэ шадагдаха байһаниинь шэнжэлэгдэжэ байха юм.

Үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэһэн дурадхалнуудай тоодо һу болбосоруулгые таһалгаряагүйгөөр ябуулха лини ехэхэн һонирхолтой. Тэрэ лини халаа халаан соо 14 мянган килограмм һу илгаха хүсэтэй байна. Энэ үнэтэ дурадхал А. С. Мокроусов, А. М. Бояркин, М. И. Шунков, Д. К Рулев, С. П. Денисенко, А. И. Плотников гэгшэд оруулжа, үйлэдбэридэ нэбтэрүүлһэн байха юм. Үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэһэн энэ дурадхал жэлдэ 35 мянган тухэриг арьбалалта ажахыдаа үгэхэ болоно.

Үйлэдбэридэ нэотэрүүлэгдэһэн уралан нарижуулгын дурадхалнуудай үрэ дүнгөөр ажалай эрхэ байдал, техникын аюулгүй байдалта, үйлэдбэриин культура эли бодо һайжараа.

Ажахын һаалиин хоёрдохи, гурбадахи фермэнүүдтэ һүнэй заводто, тарианай тоог дээрэ, бусад һалбаринүүдта нэбтэрүүлэгдэһэн уралан нарижуулгын дурадхалнуудые оруулха хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаһанай түлөө 16 уралан нарижуулагшадта урмашуулгын шангууд барюулагдаба. Эдэбхитэй уралан нарижуулагшадай дунда Д. К. Рулев, М. И Шунков болон бусад бии.

Ажахын уралан нарижуулагшадай зохёохы эдэбхиин ургаһаниие тэмдэглэхэ шухала. Хэрбээ 1968 онде 20 дурадхал оруулагдаһан байгаа һаа, үнгэрэгшэ жэлдэ тэрэнэй тоо алар 50 болоо. Гэхэтэй хамта ВОИР-ай бүлгэмэй гишүүд олошороо. Мүнөө тэдэнэй зэргэ 83 хүнһөө бүриэнэ.

А. НАГАСЛАЕВ.

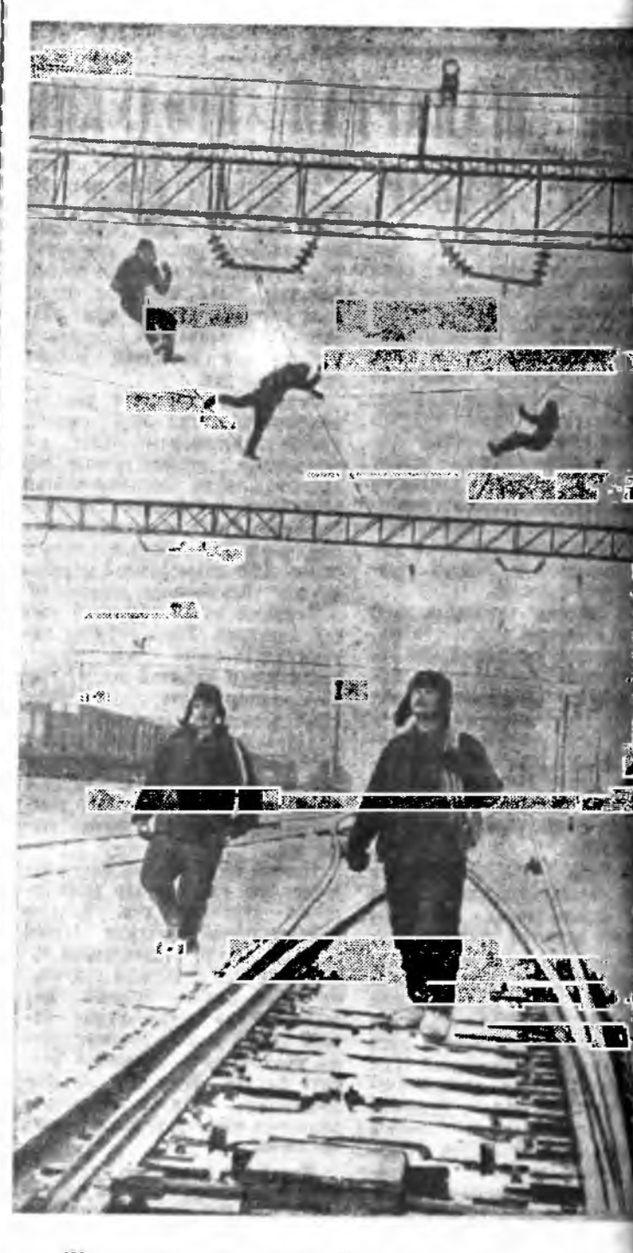

Шэнэ жэлэн урда тээхэнэ Улаан-Удэ станцида түрүүшэ электробоесд ерээ һэн. Мүнөө Зүүн-Сибириин түмэр харгы электрижүүлжэ байһан барилгашад болон хабсаргашад Улаан-Удэһөө Петровско Завод хүрэтэрхи түмэр харгы электрижүүлжэ эхилээ. Уданшьегүи Москва Петровско Завод хоёрой хоорондохи түмэр харгы гүйсэд электрижүүлэгдэхэнь. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хабсаргашад ажал дээрээ.

П. БУРМАКИНАЙ фото.

ҺОНИРХОЛТОЙ ХУУДАҺАНУУД

„ОРЛЁНОК"—ҮХИБҮҮДЭЙ ДУНДА

«Орлёнок» гэжэ пионернүүдтэ зорюулагдаһан 4-дэхи номерой түсгаар хуудаһан «Улаан Сэлэнгэ» газетэдэ һаяхан толилогдобо. Тэрээндэ ВЛКСМ-эй Сэлэнгын райкомой һургуулинуудай таһагые даагша Е. Бондарева Үбэр-Зөөхэйн дунда һургуулиин ажабайдал тухай дэлгэрэнгы бэшэнэ. Эндэхи һурагшад Колхознигуудай гурбадахи өөхэсоюзна съезднын материалнуудтай танилсажа, «Эрдэм» колхозодоо туһалха тухайгаа хөөрэлдэһэн байна.

Түс һургуулида «Улаалзай» гэжэ агитбригада эмхидхэгдээд, Ёнхор, Нуур-Тухэмөй малшадта концерт харуулаа. Холын отарануудай хонишодтой хөөрэлдөө үнгэргэнэ. Декабрь һарада пионернууд, комсомолшууд нарһанай шэлбүүлһэ бэлэдхэһэн, хонидой байрануудые сэбэрлэһэн байна юм. Үбэр-Зөөхэйн һурагшат һурагшадай эрхим коллектив гэһэн нэрэ алдартай болохын түлөө анмаг соогоо далгэрһэн мурысөөндэ жагсабя.

Гусиноозерскын иэгэдэхи һургуулиин арбадахи классай һурагша Н. Брылёва һургуулиингаа комсомолшуудай пионернүүдтэ яажа туһалдаг тухай һонирхолтой статья бэшээ. Мүн аймаг соохи элдэб һонинууд энэ хуудаһандта тобшоор бэшэгдэнэ. Сэлэн-Дүүмэ тосхоной һургуулиин эдир багашуул Совет засагай түлөө тэмсэһэн нютагайнгаа хүнүүд тухай материалнуудые суглуулна. Юрөөгэй дунда һургуулиин һурагшад ленинскэ таһалга бэлдэдэ, тэрээндээ хүнэй һонирхоморр үзэмжэнүүдые табижа байна.

ХЁРХО НЮДӨӨР ШЭРТЭХЭДЭ...

Арадай хинагшадай ажал хэрэгые харуулһан табидахи номеройнь түсхай хуудаһан Загарайн «Вперед» газетэдэ мэнэ һаяхэблэгдэн гараба. Энээндэнь арадай хинагшадай районно комитетэй түрүүлэгшэ нүхэр Н. Очиров статья өгэнэхэдэ, аймаган предприяти болон эмхи зургааануудай арадай хинагшадай бүлгэмүүдэй шухала зорилгонуудые тодорхойлоо «КП» ажаллажа байна гэһэн гаршаг доро Элхиин авторемонтно заводой «Комсомольско прожекторэй» шалгалта үнгэргэһэн тушаа А. Сандитов бэшэнэ. Шалгалтада элирүүлэгдэһэн дутагдалнуудынь заводой дирекциэ мэдээсэгдэжэ, шухала хэмжээнүүд хараалагдаба. Мүн энэ хуудаһанда арадай хинагшадай бүлгэмүүдэй түрүүлэгшэд нүхэд Р. Ширабон, Ц. Цыбанов гэгшэдэй тэмдэглэлнүүд бии. Шэнэ-Бэрээнэй механическа заводой шофёр нүхэр Е. Леонов үмсэдөө автомашина, мотоцикл барижа байгшадай горючи, тоно хайрагамгүйгөөр гаргашалдаг тухай хөөрэнэ.

Арадай хинагшад хёрхо нюдөөрөө шэртэн хаража, газетын хуудаһануудта шүүмжэлхы статьянуудые, сошордомо дохёонуудые саг соогоо бэшэжэ, дутагдалнуудые усалхуулжа байдагыень энэ хуудаһан элеэр харуулжа үгэнэ.

КОММУНИЗМ БАЙГУУЛХА ҮЕЫН КОЛХОЗНО АЖАБАЙДАЛАЙ ХУУЛИ ЁҺОН

Манай ороной тарианад Ленинэй суута кооперативна түсөөй, партийн XV съездын шиидхэбэриин ёһоор, гушаад оной үеэр хамтын ажалай үргэн замда гараа бэлэй. Энэмнай пролетарска революциин илан мандаһанай удаа тээхи эгээн ехэ социально-экономическа хубилалтануудай нэгэл болоно. Тиигээд 1935 онде Колхозник-ударнигуудай хоёрдохи бүхэсоюзна съезд дээрэ хүдөө ажахын артелийн Жишээтэ Устав баталагдаа абтаа һэн. Энэ Устав гуша гаран жэлэй туршада колхозно ажабайдалай хуулита ёһо гурим байжа, айхабтар ехэ аша туһа хүргөө.

Эдэ жэлнүүдтэ хүдөө нютагуудта түйлэй ехэ хубилалтануудыг болонхой. Мүнөө үеын колхозууд үндаһахида орходоо тад ондоо, социалис томо предприятинуудыг болжо, ажахыгаа эрдэмэй болон техникын түйлалтануудай үндэһөөр эрхилнэ. Манайшье республикын колхозуудые дайнай үедэхи коллектив болон обществын эрилгэнүүдтэй зүбөөр зохилдуулан тааруулна гээшэ. «Колхозно байгуулалта совет социалис обществын таһаршагуй хуби мун. Энэмнай В. И. Ленинэй заа һаһан, түүнэр шалгагдаһан, тарианадай эрилгэнүүд болон онго илгаануудта таараха, тэдэнэй коммунизмда шэлжэн ороохо зам болоно» гэһэн үгэнүүдээр Устав эхилнэ. Тиигэжэ совет арадай коммунис общество байгуулха хамтын тэмсэлдэ колхозуудай ехэ һүүри эзэлдэг байһаниинь заагданхай.

Хүдөөгэй үйлэдбэриин хүсэнүүдые түргэнөөр хүргөөнгүйгөөр, үйлэдбэриин харилсаае нарижуулангүйгөөр коммунизм байгуулха аргагүй. Тиимэһээ хамтын ажахые бэхижүүлэн хүргөөхэ, ажалай өүтээсэ, үйлэдбэриин ашаг үгэсэ дээшэлүүлхэ, үйлэдбэридэ шэнэ техникэ хэрэглэнэй, тэрэниие үргэлжэдэнь оньһожэруулһанай, электрын эльшэ хүсэ хэрэглэнэй, галар тарианагаа химми, мелиорациин хүсөөр һайжаруулһанай ашаар хүдөө ажахын продукци ехээр абаха гээшэ колхозой гол зорилгонууд мун гэжэ Устав дотор заагданхай. Колхоз зоориеэ арьбадахаха, хубаагдалаггүй (гол ба эрьесын) фондуудаа түсэбэй ёһоор үргэдхэхэ, тэдэнээ али бүхы аргаар гамнаха, аршалан хамгаалха үйлгатай.

Колхозуудай эдэ зорилгонуудаа амжалтатайгаар шиидхэхэ арга боломжонуудынь жэл бүри үргана. Эдэ бүгэдые республикын колхозуудай [illegible] хаража [illegible] Октябрьской революциин (1965 он) Илгэнэй хүдөө ажахые саагдань улам хурданаар хүргөөхэ хэмжээ ябуулганууды харалһанай һүүлээр эдлүүриин газарай 100 га бүридэ абажа үзэхэдэ, колхозуудай абаһан бүхы продукци 18 процентээр, бүхы олзо оршонь 25 процентээр дээшэлһэн байна. Колхозуудай ниитэ болон сэбэр олзо оршын ехэ болоһоной ашаар тэдэнэй хубаагдалаггүй жасада нилээд ехэ мүнгэ зөөри оруулагданхай. Хубаагдалаггүй фондые саг үргэлжэ дээшэлүүлжэ байбал, колхозуудай материально-техническэ бааза бэхижэхэ, хүдөө ажахын хүндэ хүдэлмэри оньһожэруулха арга олгогдохо болоно. Урсанда республикымнай колхозник бүхэндэ дунда зэргээр 12,5 мориной хүсэтэй энерги хүртэһэн байбал, тэрэнь 1960 онто—6,4, 1940 онде —2,2 байһан. Энээн дээрэһээ колхознигуудай ажалай бүтээсэ нилээд дээшэлһэн юм. Ажалай бүтээсэ гээшэ шэнэ байгуулалтын илан мандалгада өгөөн шухала юм гэжэ В. И. Ленин тоолодог байгаа.

Колхозуудай саашанхи зорилго юуб гэхэдэ, ажахынгаа техникээр хангагдасые дээшэлүүлжэ, үйлэдбэрээ эмхидхэлгээ нарижуулжа байха зуураа, ажалайнгаа бүтээсэ улам ехэ болгохо ушартай.

Шэнэ Устав дотор мүнөө үеын ниитын ажахые эрхилхэ гол ёһо гуримуудһаа гадна, колхозуудта социально-экономическа харилсаануудые һайжаруулха талаар горитой алхам хэгдэнхэй. Колхозно таранадай материальна ажаһуудал һайжаруулжа, культурна хэмжээень дээшэлүүлжэ, хото хүдөө хоёрой хоорондохи илгаа усадхаха хэрэгтэ Коммунис партийн гол ехэ анхарал хандуулдагынь мэдээжэ.

Һүүлэй жэлнүүдтэ энэ талаар [illegible] амжалтануудыг түйлагдаһан байна юм. Хамтын үйлэдбэриин хэмжээ үрган һалбарһанай, колхозуудай олзо оршын дээшэлһэнэй ашаар 1964 онһоо 1968 он болотор республикымнай колхознигуудай салин хүлһэн 23 процентээр ехэ болоо. Тиигэжэ колхознигуудта гурэнэй предприяти болохо совхозуудайхида адли түлөөһэн һара бүри үгтэдэг болонхой. Энэ хугасаада үйлэдбэридэ сахэ хабаададаггүй гол фондуудай хэмжээн 100 үрхэтэ айл бүхэндэ абажа харабал, 55 процентээр нэмэһэн байна. Тиимэһээ колхозуудтамнай өөһэдын коммунальна ажаһуудалай предприятинууд, соёл-лой, элүүрые сахилгын, гэгээрэлэй эмхи зургаануудыг олошороо. Республикымнай хүдөө нютагуудай хүн зон эрдэм нурууулараа хотын хүн зонһоо юугээрээшье дутадлахаяа болинхой. Энэшье гайхалтай бэшэ. Мүнөө хүдөө нютагуудтамнай дээдэ, дунда һургуули дүүргэһэн хэдэ мянган мэргөөлэтэй ажаллана ха юм. Эдэ бүхы түйлалтануудыг колхозой шэнэ Устав дотор батадхагдан бэшэгдэхэһээ гадна, саашанхи хүргөлтэнь харалагданхай. Хэрбээ 1935 оной Уставай ёһоор колхозуудта ажалта удэрэй түлөөһэн жэлэй һүүлдэ үлөөшэ олзо оршоһоо үгтэдэг байгаа һаа, шэнэ Устав дотор салин хүлһэн түрүүшын эзлжээндэ түлэгдэхөөр тогтоогдонхой. Нимэ гурим ажалай хүсэнүүдые болон ашаглагдаһан үйлэдбэриин хэрэгсэлнүүдые түрүүшын эзлжээндэ һэргээхэ гэһэн научна үзэл бодолтошье эохилдоно бшуу. Гадна Устав дотор соёл гэгээрэлэй, ажаһуудалай талаар, хүдөө тосхонуудые бодбосон түхэлэй болгохо тушаал тусгаа хэхжэнүүд толорхойлогдонхон. Мүн энэ колхознигуудые сэнитэна талаар хангаха гурим хүдэлмэришэд болон алба хаагшадайхида дутэрхыгөөр тогтоогдоо.

Өөрынгөө Устав бариһалан, колхозууд үйлэдбэрилгэ болон хэрэглэмжөөсэ, нөөсэлэлгээсэ зүбөөр зохилдуулан тааруулха үйлгатай. Тиихдээ үйлэдбэриин хүргөлтэ колхознигуудай ажана байдалые, соёл гэгээрэлыень адли дээшэлүүлнэ ха гү гэжэ саг үргэлжэ ажаглажа байха ушартай. Юуб гэхэдэ, мүнөө ye сагта үйлэдбэриин болон культурно-ажаһуудалай ургалтын хэмжээнэй айхабтар ехэ болоо. Хүдөө ажахыда тусхай мэргэжэл-шэглэлэй түлэгыгөөр нэбтэрүүлэгдэжэ байхада: заахашье алдуу гаргабал, тэрэнь хэдэ мянган, миллион тухэригөөр сэгнэгдэхэ байна ха юм. Тиимэһээ колхоз бүхэн эмхидхэлэй-ажахын талаар хубилалта хэхэ, хүдөө тосхонуудые һэльбэн шэнэлхэ хэлын хараата түсэбүүдтэй баихи болоно.

Жэшээнь, манай республикын колхозуудай мал ажал хүргөөхэ гол мэргэжэл-шэглэлтэй болоһон хадань, колхознигуудай олонхиинь энэ һалбарида гэхэ гү, али колхозуудай түб һууринуудһаа холуур ажаллаг байна. Манай колхозуудта адууһа малаа үбэлжөөн зуһалан хоёрто нүүлгэжэ харуулһалдаг ёһо гуримай ушоел олон жэлдэ алдаглахагүй байһаниинь мэдээжэ. Ушар иимэһээ үргэн ехэ дайлада үсөөн үсөөнөөрөө ажалладаг хүнүүдэй мүнөө ye сагай эрилгэнүүдые зохидоор хангаха зорилгоор хүүгэлэй тухэреэн жэлдэ хүдэлдэг ясли, саадуудые тухэрхэ, һургуулинуудай дэргэдэ гигиналуудые эмхидхэхэ, культурно-ажаһуудалай эрилгэнүүдые хангаха нүүдэл мастерскойнуудые болон [illegible] бусад олон юумэ[illegible] бии болгохо шухала.

Колхознигуудай ажахыгаа [illegible] хэ хэрэгтэ хаһаалаха талаар [illegible] һон хубилалтануудыг шэнэ Устав дотор эли тодоор харуулга[illegible] Коммунизм байгуулжа байг[illegible] сагта совет эрхэтэн болон [illegible] дай коллектив бүхэнэй эрхэ [illegible] дань үргэдхэхэ гээшэ манай [illegible] байдалай хуули ёһон болонхой [illegible] мнай мүн колхознигуудта [illegible] баадана. Тиимэһээ шэнэ Устав дотор 1935 оной Уставайхида [illegible] колхозуудай ажал хэрэгые эрилгэдэ колхознигуудые бүри [illegible] хабаадуулхаар заагдана. [illegible] колхознигуудай хамтын [illegible] шиидхэбэриин ёһоор, колхозуудай дэ мэгдэлнүүдта, колхозуудай [illegible] рондын гү, али гүрэнэй-колхозо[illegible] предприятинуудта хабаадаха, [illegible] холбоо болон нэгэдэлнүүдта [illegible] даха аргатай болоно.

Томо колхозуудта бүхы колхо[illegible] гуудые суглуулжа хамтын суглаа[illegible] аргагүй дээрэһээ, тэрэнэй шиидхэ[illegible] асуудалые түлөөлэгшэдэй [illegible] шиидхэхэ болонхой. Колхозуу[illegible] эрхэ үргэдхэхын, тэдэнэй хамт[illegible] га дээшэлүүлхын тула правле[illegible] лон түрүүлэгшые, шалгалтын комисиин гэшүүдые нюуса дуулаа[illegible] гажа болохоор хараалагданхай. Тэ[illegible] хэдэ бригадирнуудыг һунгаглаха [illegible] лонхой.

Совет тарианадай түйлаһан [illegible] хэтэ амжалтануудые батадхаг[illegible] манай орон дотор коммунизм [illegible] гуулха ye сагта колхозно ажа[illegible] далай ёһотой хуули гурим ёһо[illegible] колхозой шэнэ Уставай гол уда[illegible] хай эрхэ тобшо тэдыгаар хэдэ[illegible]

Н. ГАЛДАНОВ.

экономическа эрдэмэй кандидат.

(Үргэлжэлэл. Эхиниинь январиин 26-най, февралиин 3-най номернуудта).

Ураг зоной үнэн сэхэ вождь байлгаа халюшагүй хүндэ тушаал. Ленинэй толгойлһон революци зөөргүй хүдэлөөн баһал үргэнөөр, ба сихэн хүсэтэйгөөр эмхидхэгдэ байгаа бшуу. Тэхэтэй хамга сөөн байдалайэ хүгжэһэнэй хаа хүчтэй ами наһанай сэнгэй нинбүүрдэһые хараадаа абаха хэрэг. Мүнөөнэй Европодо хүн зониие техникын хүгжэлэн ябадал, шүүһа журөодэгшэдэн олошорһон энэниие арсашагүйгөөр гэр.

Дүрбэн жэл соо үргэлжэлһөн нииропын гутамшаг дайнай үедэ хэдэ миллион хүнүүдые аһаа байгаган, энэ дороёд «дүрэн илалта түйлалтаараа» үүлэн гэжэ байжа элдэб ашхаран тухирдаг тэдэ «нэмсэсэшүүлэй» ородой революци «шүнахай шэнжэ» тухай үгэ дэлгөөжэ байһаниинь хэр таа, ба, дан жэгшүүритэ муухай сэлилга болоно башэ гү?—үнэн зэлэ хэлэжэ үгыт. Мүнөө «сөөл зорилто үндэһэтэн» бута сохиг, шадалаа бууранхай, зэрлиг байнхай, харин ниитэ хүн түхэтэй хара амла хараһан мухар ний тэнэг ябадал илажа гараа: бүгүүлэн хүн зоной хооложе мэдэр болотор боожо байна.

Ленинэй хэрэгэгы шэрүүн абари зан ба дахин башэгдэһэнишье, хэ, ньшье байгаа. Худал хуурмаг, хардалга гүрдэлгэһөө тэрэ хамгаалха гэһэн энеэдэтэй, ородолого гаргахагүйнэ мэ. Хардалга гүрдэлгэ, худал мат үгэ гэшэ—хара амла ха, мухар үзэлтэнэй ябуулдаг үйлэ хуулита онол арга, дайсадта тамсэлэй юрын дурэ мүн гэ, мөдөнэб. Энэ дэлхэй дээрэхи хүнүүдэй дунда худалаар хэ, гүй, хардуулаагүй нэгэш хүн ёнотой даа. Энэ—бүгэдэн, зэжэ.

Нэнтэ гадна, бүхы хүнүүд гэшэ ба, эхэ хүниие өөрынгөө хэмжээн, тэр доошоёь оруулхые ороп, байтагай, хүл дороо унагаа, нгэй ажабайдал» гэжэ нэрлэ, өөдэлнгөө ойгуулһан тэрэ гар хорото шабартаа шиихаһаяа байха.

Бүхы дэлхэйн оуржуйнарай Ле, агүйдэлэг нюуса ноосэгүй, хүрэхөөр эли юм. Энэ үзэн тарбаган тахалай хүхэ толи хаа хаанагүйнь тодоор. Өөрынгөө шэнжээр ой гуга, дурагүйдэлгэ бүхы дэлхэйн ариншэн ангиин вождь, тэдэ, зоригжуулагша Владимир Ильич агуулехэ хүн бэ, дэлхэйн бурые хэды ехээр айлган һүрэ гэжэ манда хэлэжэ үгэнэл. В. И. Ленин наһанһаа нүгэй, харин тэрэнэй үзэл суртал ажалшан арадай дунда ангиргаар, илалта түгэсөөр хаа, дэлгөрөлэ, тиин хүдэлмэри, ай хүсэл зорилгые рево, шэнэ байдалда, тэгшэ эр хүнүүдэй ондоо дэлхэй бай, ба инэ үзэл суртал эдсүү, булан тохой гэжэ газар дэл, дээрэ байхагүйл. Ленинэй ут, жалан абаһан тэрэнэй шаби, агуулехэ хэрэгыень улам этигэл, хэр, бата бэхеэр, амжалта түгэ, бэлгүлжэ байна.

Гуламжабайдалые шэнэдхэхэ тухай Ленинэй эдэохитэ хүсэл эрмэлзэ, ньь, ажабайдалай ахир дороёд, муу муухай үзэгдэлдэ тэрээнэй гүн, дураа гутаха онсо шэнжэнь намайе баясуулдаг һэн. Хэжэ байһан хамаг бүхы хэрэгтээ эдир залуугай абьяас шуналтайгаар хандахыень хаража һайхашаадаг бэлэйб. Ильичэн тусгаар ондоо хүдэлмэришэ шадабаринь намайе гайхуулдаг һэн. Тэрэнэй хүнгэн, шамбай хүдэлсэнь, үсөөхэнөөр аад, шангаар гараа хүдэлгэдэг зангынь тэрэнэй үсөөхэн аад, удха түгэлдэр үгэнүүдтэй һүрхэйгөөр тааралдана. Монгол түхэлтэй нюур дээрэнь худал хуурмагта, хүн зоной байдалай үй гашуудалда эсэргүү эсэнэ сусашагүй тэмсэлшын энэ хурса нюдэн ялалзан толотожо, өниин эмнисгэнэ, ёттолон миһэлзэнэ, уур сухалаар ялалзана. Энэ нюдэнэйнь ялалзаан тэрэнэй үгые бүри хурса, бүри тодо болгоно.

Ленинэй гүн сэхэ зүрхэнэй номгодхошогүй эршэ хүсэн нюдэнһөөнь ошо сасан бадаржа байһандал, тэрэ эршэ хүсыень бэедээ шэнгээһэн үгэнүүдынь агаарта ялалзажа байһандал заримдаа намда һанагдадаг юм. Тэрэнэй хэлэһэн үгэ хододоо арсашагүй, үнэниие бодото дээрэнь бад байса мэдэрүүлдэг.

Горки һууринай парк соо сэнгэжэ ябаһан Ленинии харахала нэгэ жэгтэй, һонин һэн,— юуб гэхэдэ, ута столой эхиндэ һуугаад. залууршанай хурса нюдэ ялалзуулан энеэбхилжэ, нүхэдэйгөө үгэ хэлэлгые шадамар бэрхээр, шуран мэргэнээр хүтэлбэрилжэ байнаар гү, али ендэр дээрэ толгойгоо хинсагад гүүлэн зогсоод, номгоршоһон зон хадар, үнэн бодото үгэ хүлеэшэһэн хүнүүдэй хомхой нюдэ руу хурса һонор үгэнүүдые шэдэлжэ байнаар Ленинии хаража һурашанхайнууд ха юмбибди.

Ленинэй үгэнүүд түмэрэй зоргодоһоной хүйтэн ялалзаандал адляар намда хододоо һанагдадаг һэн.

Эдэ үгэнүүдэй саанаһаа үнэнэн уран һайхаанаар мүлигдэһэн дурсэ гайхалтай юрынхээр тобойн гарадаг байгаа.

Ленин ёнотойл шунал абьяастан хүн һэн, тэд тэрэнь наадашанай шунахай абьяас бэшэ юм. Энэ абьяасынь Ленинэй гайхамшагта сог залиие гэршэлэн харуулна. Өөрынгөө бэлиг шадабарида хэлөөришэгүйгөөр этигэһэн лэ хүн, оршолон дэлхэйтэй хүйһөөрөө холбоотойгоо мэдэрһэн ба юртэмсын һамуурал соо өөрынгөө үүргые—һамууралай дайсан гэһэн үүргые эсэслэн ойлгоһон лэ хүн нимэ һэргэлэн соогтой, омог дорюун байдаг табисууртай. Владимир Ильич адлихан лэ шуналтайгаар шатар наададаг, «Костюмай түүхэтэй» танилсадаг, нүхэлтэээ арсалдажа, бүхэли час соо һуудаг, загаһа хахуулидадаг, урда зүгэй халуун наранда халашаһан Каприин шулуун зүргөөр алхалдаг, бэрзэгүүнэй алтан шара сэсэгүудые, загаһашадан халтан тахэ үхибүүдые һайхашаадаг юм һэн. Үдэшэндөө Росси тухай, хүдөө деревни тухай хөөрөө шагнаал:

— Россигаа балай мэдэхэгүй байнаб. Симбирск, Казань, Петербург, сүлэлгэ,—иигээд лэ дүүрэ шахуул даа!—гэжэ халагланяар һанаа алдан дуугарба.

Энеэдэтэй юумэндэ Владимир Ильич дуратай байгаа. Өөрөө бүхы бэеэ хүдэлгэжэ байжа, ородоо «эгшэтэрээ», заримдаа нюдэнэйнгөө уһататар энеэдэг даа. «Һм, Һм»—гэһэн богонихон, өөрын онсо шэнжэтэй аяландаа енгэлэн хадхахаһаа абаад, болгоомжотой һэжэг түрэхэ хүрэтэр захагүй олон янзын удха олгожо шададаг байгаа. Олонхи ушарта энэ «Һм-Һм» гэһэн абяан соонь айхабтар хёрхо, ажабайдалай ёро муута түшнүү ушаршуудые һайн мэдэдэг хүнэйл ойлгохо хурса шог наадан ханхинадаг юм.

Газарлиг багжагар бэетэй, халзан толгойтой, хурса бэльгүүн нюдэтэй Ильич дандаа нэгэ жэгтэйгээр, бага энеэдэтэйгээр зогсоодхидог һэн—толгойгоо хинсагад гүүлэн, хажуу төөшэнь хазайлгаад, хургануудаа һуга руугаа, жиледэйнгээ саагуур хөздихэл даа. Тэрэнэй иимэ түхэлдэ ямар бэ даа нэгэ гайхалтай һонин, энеэдэтэй, ямар бэ даа эрэ тахяагай сортоотой маяг бии бэлэй, энэ үедэ бүхы бэеэрээ баярай гэрэлээр толоржо байдаг һэн. Яар яндан дэлхэйн агуулехэ хүбүүн, һайн һайхан энэ хүн арад зоной жабхалан байдал мандуулхын түлөө үһөө хяһаа болон үзэм ялалгада өөрыгөө үргэл болгон үгэхэ ёнотойл байгаа даа.

18 он болотор, Ленинии алаха гэһэн зэрлиг муухай, хэрэгты шэрүүн һэдэлгын хэглэтэр, би тэрээнтэй Россида уулзаагүйб, бүри холоһоошье хараагүйб. Гарайнь үшөө хүсэд эдэгээгүй, шархатаһан хүзүүгээ арай шамай хүдэлгэжэ шададаг болоод байхадань уулзахаяа ерэ һэм. Бологшо ушарые харамсан, дураа гутаһандам харюу болгон:

— Наншалдаан. Теэд яахаб? Хүн бүхэн шадаха зэргээрээл болоно ха юм,—гэжэ. Ямартай болоһон юумэн тухай хэлэһэндэл, дурагүйгөөр дуугараа һэн.

Бидэ тон хани халуунаар уулзабабди, гэбашье хүндэтэ Ильичай хурса бэльгүүн нюдэд «теориһэн» намайе үнэнхэһөө хайрлангяар хаража байгаа һэн.

Хэды минутын үнгэрөөд байхада, Ленин шунал абьяастайгаар иигэжэ хэлээ бэлэй:

— Хэн мантай бэшэб, тэрэ манда эсэргүү. Түүхын байдалһаа дулдыдаггүй хүн гэжэ байха эзэргэгүй. Хэрбээ үни урдань тиимэ хүнүүд байһан бэйгаа һаа, харин мүнөө тиимэ зон үгы, байхашье ёнотойл. Тиимэ хүнүүд хэндэшье хэрэггүй. Мүнөөмнай хүнүүд урдань хөзөөшье иитэрээ бусайдаагүйгөө бусайдаһан бодото ажабайдалай долгинда бүлта, һүүлшынгээ хүн хүрэтэрөө, абташанхай. Ажабайдалые дан боро юрьеэнэй болгоноо гэжэ намайе хэлэнэ бэзэт? Энэ ушар соёл болбосоролые хосорхо түйлдань хүргэхэ гэжэ һанана гүт, а?

Гиигээд ёттолһон удхатай, гансал өөртэнь хабаатай:

— Һм-Һм...— гэһэн абяа гаргаба.

Нюдэнэйнь хараса бүри хурсадажа, Ленин нэгэ бага бүдүүн хооложоор үргэлжэлүүлбэ:

— Байза, гартаа буу барифан хэдэ миллион таряашад соёл болбосоролые хосороохо аюул тохёолдуулхагүй гэжэ һанана гүт. а? Тэдэнэй эжэ эмхигүй байдалые Учредилкэ гуримшуулха гэжэ һанана гүт? Хүдөө нютагуудай эмхи гуримгүй байдал тухай ехээр шуудяг хүн хадаа та мапай хүдэлмэрние бусадһаа һайнаар ойлгохо ёнотойлта. Ухаан бодолдонь эгээл ойлгосотой юрын байгуулалта ород зондо тогтоохо ёнотой бишуу. Соведуүд, коммунизм гээшэмнай эгээл иимэ юумэн ха юм.

— Хүдэлмэришэд интеллигенци хоёрой холбоон ямар бэ? Энэмнай—муу бэшэ, нээрээ. Интеллигенциде дуулгагты — тэдэнэр манай тала баримталдаг лэ. Интеллигенциие үнэншэ һайн байдалай аша туһада үнэн зүрхэнһөө алба хэнэ гэлэг бэшэ аалта? Теэд юун болооб? Манай талада гараг лэ, юуб гэхэдэ, иматтал бидэнэр арад зониие хүл дээрэнь гаргаха талаар, ажабайдал тухай хамаг үнэниие дэлхэй дүүрэн хэлэхэ талаар асари ехэ ажал хүдэлмэри бэе дээрээ даажа абаа ха юмбибди. Тиин бидэнэр арадуудта богоолшолгоһоо, үгэтэй байдалһаа, доромжолуулгаһаа мултаржа, хүн ёнотой шэнэ байдал тээшэ зорихо сэхэ замыень заажа байнабди.

Ленин эльгэ хатаад:

— Энээнэй түлөө интеллигенци намда хүртөөбэл даа, гэжэ хорогүйхэнөөр хэлэбэ.

Саашаа хөөрэлдөөнэймнай аятай, даруу номгон болоходо, Владимир Ильич халаглаһан, гажарһан шэнжэтэйгээр иигэжэ хэлээ һэн:

— Интеллигенци манда хэрэггүй гэжэ арсалдана аалби? Теэд интеллигенциин манда дайсан харшаар хандахыень, мүнөөдэрэй байдалай эрилтые хүсэд ойлгоогүйень та хаража, мэдэжэ байна башэ гүт? Тиихэдэ мангүйгөөр юушье хэжэ шадахагүйгөө, арад зондо хүрэхэгүйгөө тэдэ ойлгоногүйл. Хэрбээ бидэнэй тэдэнэрые зада шабхуурдаа һаамнай, интеллигенци өөһэдөөл зэмэтэй боложо һалаха.

Уулзаха бүхэндөөл бидэ энээн тухайл хөөрэлдэдэг байгаабди. Хэлэн дээрээ Владимир Ильич интеллигенцидэ этигэл багатайгаар, дайсан харшаар хандадаг байбашье, хэрэг дээрээ революциин үедэ ухаан бодолой хүсэнэй удха шанарые хододоо зүбөөр сэгнэдэг, революци гээшэ бираа таһаржа муухардаһан эрхэ байдалда хуулита сһоор хүргэхэ арга болможоё оложо ядаһан эгээл тэрэ ухаан бодолой хүсэнэй тэһэрэлгэ мүн гэшэ гэһэн баримтые зүбшөөһэн шэнги байдаг һэн.

Эрдэм ухаанай Академиин гурбан гэшүүдые Ленинде абажа орохоноо һананаб. Петербургын дээдэ эрдэм ухаанай эмхи зургааануудай нэгые хүбилган шэнэдхэхэ хэрэгтэй болоһон тухай хөөрэлдөөн болоо һэн. Эрдэмтые удэшөөд:

— Энэмнай ондоо даа. Эдэмнай ухаатай зон байна. Хамаг бүхы юумые тэдэнэр тон юрынхеэр, тодо һонороор тодорхойлно. Юу хэхэ гэһэнээ һайн мэдэдэг хүнүүд гэжэ гансата ойлгохоор. Нимэ хүнүүдээр хүдэлмэрилхэ гээшэ урматай даа. Иланганаа намда һайхашаагдаһан хүн гэхэдэ энэ... гээд. тэрэ ородой ахамад түрүү эрдэмтэдэй нэгые нэрлэбэ, харин хойто удэрынь намда хонходожо:

— Манаар хүдэлмэрилхэ гүт?—гэжэ С.-һээ һургтыл даа,— гэжэ хэлээ һэн.

С.-гэй энэ дурадхалые тогтоон абахадань, Ленин үнэн зүрхэнһөө баярлажа, гараа үрэсгэөн байжа:

— Иигэжэ хойно хойноһоонь бидэнэр бүхы ородой болон Европын Архимедүүдые бэедээ татажа абахабди, тиихэдэмнай дэлхэй дуратай — дурагүйшье һаа,—эрьелдэшэхэ! — гэжэ шоглон хэлээ һэн.

Революционно тактика ба байдал һуудалай хэрэгты шэрүүн абари тухай хирэ хирэ болоод лэ Ленинтэй хөөрэлдэдэг баигааб.

— Та яаха һэн гэнэбта?—гэжэ гайхашаа баража, сухалтайгаар һурахал даа. — Нимэ үзэгдөө дуулдаагүй эзрлиг наншалдаанда энэрхи сэдьхэл бариматлжа болохо аал? Урин зөөлэн, нигүүлэсгы гэдьхэлтэй байха газар эндэ хаана байнаб? Маниие Европодо хашажа хабшажа байна. Тэндэхи хүдэлмэришэн ангиһаа хүлеэлэ байһан туһаламжа абаха аргамнай һалаа. Революцида эсэргүү эзгэгэдүүд бүхы тэрэнэмнай маниде баабгай мэтээр добтолоо байна, тиихэдэнь бидэ яаха болонобибди? Тэмсэхэ, эсэргүүсэхэ ёнотойл, эрхэгүй зон гүбди? Нээрээ, хүлисэгты, бидэ тиимэш тэнэг зон бэшөбди. Һанаһан, хүсэһэн юумэеэ өөһэдөө хээгүй һаамнай, бэшэ хэншье манда хэжэ үгэхэгүй гэжэ ойлгонобди. Энээндэ тад өөргэ хүсэл эрмэлзэлтэй байһан байгаа һаа, намайе эндэ һууха һэн гэжэ нээрээһээ һанана гээшэ гүт?

Наншалдаанда хэды дахин шааха хэрэгтэйб, хэдынь үлүүб гэжэ ямар хэмжүүрээр хэмжэнэбта?—гэжэ Владимир Ильич нэгэтэ халуун хөөрэлдөөнэй һүүлээр намһаа һураа һэн. Энэ юрын асуудалда ирагуу хүхюун маягтай харюу үгөө бэлэйб. Ондоогоор нажа харюусахабши даа...

(Үргэлжэлэлынь хожом гараха).

МОСКВА. СССР-эй Уран зураашадай академи. Уран зурааша Б. С. Ивановой плакадай дэргэдэ. ТАСС-ай фотохроника.

ХҮДӨӨГЭЙ БАГША

ЗУРАГЛАЛ

Шэнэ программаар үзэжэ байһан нэгэдэхи классуудые хараха даабаритай, албанай хэрэгээр үргэн Хэжэнгэ нютагаар ябажа ябаһаар, хуушанайгаа нүхэр Даржаев Даша-Ниматай уулзашабаб. Сахыень хэлэхэдэ, 50-яа оной эхеэр Ульдэргын һургуули дүүргэнэнһээ хойшо энэ гэжэ уулзажа, һониноо хубаалдаха арга олдоогүй юм. Бэрхэ багшын ажал хараха һанлатай һаа. Улзытын адагай эхин һургуулида ошогты гэжэ аймОНО-гойхид дурадхаа бэлэй...

Тосхоной дунда сагаан шифер хушалтатай үндэр шэнээргэ байшан холоһоо харагдана. Тухайлхада, һургуули хэбэртэй. Зүб даа. Дүтэлжэ ерэхэдэ, газаагуурнь — үхибүүд, шаг шуураан. Намайе харамсаараа, бүлта һэр-мэр гэлэн, дуугай боложо, нэгэ доро шахуу: «Сайн!» — гэжэ согтойхонөөр мэндэшэлбэл.

— Даша-Нима Дугарович! — Айлшан ерээ! — гэлдэн, зариманиинь багшадаа дуулгахаа яарана.

Намайе дахуулан, юрьесэ табижа, багшадаа аблашаба. Даша-Нима Дугарович забһаолалгын үедэ ээлжэтэ хэшээлэй хэрэгсэлнүүдые бэлдэжэ, сүлөөгүй байба.

— Ходо сүлөөгүй байхамни урдаа аад лэ, хүнэй ерэжэ, ошожошье байһые харантуй байна гэшэ гүб даа, — гэжэ багшань мэндэшэлхэ зуураа хэлээд абаба. Бэе бээ ажаглан харанаоди. Мүн даа, нөөхи Даша-Нима; унагаи уян хэлэтэй, энеэбхилһэн, илдам зантай, түхэреэн хурса нюдэтэй, үндэр магнайтай, хододоо саб байса хубсалжархиһан. Үнөөхи зандаа...

Уданшьегүй хонхо жэнгиржэ, хэшээлшье эхилшэбэ. Класс соохиниень, партануудайнь, һургашадай ном һуларайнь сэбэрхэниие обёороодхинобди. Класс соо уни бутарма дулаахан.

Үзэг заалгын хэшээл болохонь. Даша-Нима Дугарович түрүүшээ гэрэй даабари шалгана. Али нэгэн хашалган үзэг абажа, аялган үзэгүүдэй хойто тээнь, урда тээнь табяад уншуулха юм. Нэгэдэхи классайхид гайхалтай түргөөр үеүүдые холбон уншана. Хаамал (хэшэлдаанаа дүүрэ) эн) үеүүдые тордиһогүйгөөр уншаад байна. Нимэ үеүүдые холбохо гээшэ бишыхан үхибүүлтэ айхабтар хүшэр юм. Эдэ хүүгэдэй бэрхыень гайхыт! Аялган абяануудые они болгодог юм, хэды аялган өө, тэды үе байдаг гэжэ һурагшад мэдэнэ. Үхибүүд һая үзэг гаражa байхадаа, аялган ба хашалганай илгаае мэдээд, тэдэниие таняад байха юм. «Бадма» гэжэ үгэ соо ямар абяанууд дуулданаа гэжэ шүүһэнэй һүүлээр, нэгэ хубүүхэн самбарта гаражa, хайшалмал үзэгүүдээр зохёоходоо, зорюута ехэ «Б» үзэг абажа, класстаа харуулаад: «Ехэ үзэгөөр эхилжэ бэшэхэб, юундэб гэхэдэ, хүнэй нэрые ехэ үзэгөөр эхилжэ бэшэдэг». — гэжэ тоб байса хөлөжэрхихэдэнь, ехэ урмашахаар байгаа һэн. Эдэмнай грамматикын зуйлнүүд шуу.

Шэнэ программын эрилтэнүүдые тон зүбөөр бэелүүлжэ байһаниинь эндэ эли бодо харагдана. Үзэг заажа эхилһэнһээ хойшо бүхы жэл соогоо аялганай үе бии болгодог шэнжэдэ анхаралаа хандуулха, үгэ бэшэхэдэ заабол абяануудыень шүүжэ, урилшалан шангаар хэлүүлхэдэ һайн байдаг гэжэ багша этигэнги. Энэ худэлмэри үргэлжэ ябуулжа байхада, һурагшад алдуугүйгөөр бэшэхэ дадалтай болодог гэжэ Даша-Нима Дугарович тон зүб бодоно.

Хүүгэдэй номоо уншахыень шагнахада, тэдэнэр нэгэ жэгдэхэнээр уншана. Удаан ба түргэн аялгануудтай үеүүдые дуугараа илгажа уншана: түргэниие богонихоноор, уданиие намдуухаанаар татан үгүүлнэ. Энэ тон шухала зүйл гэшэ. Хүүгэд хара багаһаа абяанай удаан түргэниие шэхээрээ илгадаг шадабритай болоо һаа. саашаа тэдэнэр аллуу хэхэгүй (өлөнхи багшанар энээниие ойлгодоггүй ха юм!).

Мүн уншалгын хэшээлэй Даша-Нима Дугарович хэлэ хүгжүүлхэ болон логическа управленинүүдтэ анхаралаа хандуулна. Олон гахайнуудай эдеэлжэ байһые харуулһан зураг үлгэжэ. удхаарнь хөөрөлдэнэй эсэсэ, «энэ хадаа гахайн Фермэ (юундэб гэхэдэ, тарган томо гахайнуудые гахайшан эдеэлүүлжэ байна), колхозой гахайнууд (гоё шэнэ байратай), гахайшан һайнаар хүдэлдэг (саб сагаан. томо тарган гахайнууд)» гэһэн бодолнуудые согсолно. Һүүлээрнь «гахай» гэжэ үгэ сооһоо илгаган шүүгдэһэн «АЙ» гэжэ шэнэ абяантай танилсабад. «Ай» гэжэ дифтонгые «а» абяантай сасуулжа, энэмнай тад ондоо. шэнэ абяан гэжэ хүүгэд ойлгожо абаба...

Хэшээлэй түргэн ябаха гээшэнь. Хүүгэд хэшээлэй үедэ сүлөөгүй ажаллана. Багша нэгэшье шабияа «бү тиигэ, бү иигэ» гэжэ зонхилноогүй. Тэрэ урилшалан элдэб хэрэгсэлнүүдые бэлдэнхэн, хэшээлэй дүшэн табач минутын агшан зуурыешье газарта дуһаангүй, нягтаар тааруулан түсөөлэлэг зантай юм. Хэшээл хэжэ байхадаа, урин зөөлэхэнөөр һурагшадтаа хандаха, хүүгэдые хүхеэхэ, урмашуулха онол аргатай.

Хэжэнгын аймагай нэгэдэхи классуудай багшанар семинарта сугларжа, Даша-Нима Дугаровичай хэшээлнүүдые һонирхон хараһан байна. Нүхэрэйнгөө ажалда үнэр сэгнэлтэ үгөөд, ажалайнь амжалтаһаа. дүй дуршэлһөөнь «ама хүрэжэ» тараа юм ха.

Һуралсалай хахад жэлэй дүүрэхэ багта гэгээрэлэй министерствын зүгһөө үгтэнэн шалгалтын худэлмэринүүдые Даша-Нима Дугаровичай шаоинар нэгэшье «муу» гэнэн сэгнэлтэгүйгөөр дүүргэжэ шадаа. Бүхы шабинарынь һуралсалай хахад жэлые һайнаар түгэсхэоэ.

Д-Н. Д. Даржаев ганса багша бэшэ, мүн Үлзытын адагай эхин һургуулиин директор юм. Һуралсалай материальна бааза бэлдэхэ талаар ехэхэн оролдолго гаргадаг. Холоһоо харагдагша үндэр байшэмнай үнгөрөөшэ жэлдэ бариглаһан юм байгаа. Досоо талаһаань штукатурданхай, классуудынь һаруул ба үндэрнүүд. Коридор соо эллэб шэмэгльл. пионерскэ таһалга, библиотекөхэн. Багшанаран өөһэдынь бэлдэһэн дидактическа материалнууд, таблицанууд элбэг. Гар ажалай хэшээлэй хэһэн бүтээлнүүд олоор табяатай...

Минии нүхэр өөрынгөө бэлиг оролдосые эрдэмэй үндэһэн болохо эхин һуралсалда, бишыхан һурагшадые һурган хүмүүжүүлхэ арюун һайхан хэрэгтэ зорюулаа.

Д. Н. ДОРЖИЕВ.
Буряадай багшанарай мэргэжэл дээшэлүүлхэ институтай методист.

КОМИ АССР. № 11—12-дохи шахта «Интауголь» комбинат дээрэ түрүү коллективүүдэй нэгэндэ тоологдодог юм. Тус шахтыхид хоёрдохи жэлээ ажахын шэнэ гуримаар ажаллажа, һайн үрэ дүн түйлана. Табан жэлэй дүрбэдэхи жэлдэ эндэ 18 миллион тухэригэй нүүрһэн малтагдан абтаа. 300 мянган тухэриг нэмэлтэ олзо оруулагдаа. Шахтын горнягууд В. И. Ленинэй 100 жэлэн ейдо абаһан социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэжэ байна. Гансахан үнгэрэн жэлдэ дазбариһаа гадуур 35 мянган тонно нүүрһэн малтагдаа. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: шахта соо.

ТАСС-ай фотохроника.

УНШАГШЫН ҺАНАМЖА

ХАБАРАЙ ШЭНЖЭТЭЙ ШҮЛЭГҮҮД

Урдажа байһан уһандал түргөөр мэтмэрэн ошожо байгаа манай хурдан үе саг. Жаргалтай аад, жэгтэйл үе саг даа! Этигөөгүй һаа харагты: урдань хоёһон байһан заха хизаргүй нэмжээ уужам талдамнай мүнөө тэнгэриин мүшэдһөө «олон» үхэр малнууд бэлшэнэ. Хуйтэн гэгдэһэн Сибириин ой тайгаар хүсэтэ фабрика, заводуудай нэерээн, электро-дамжуулгын утаһануудай шэнхинээн, асари томо Братска ГЭС-эй галнуудай ялараан. Эдэ бүгэдэ манай Эхэ орон дотор агуулехэ багша В. И. Ленинэй хүсэһэн гайхамшагта һанал бодолнуудай, захяа заабаринуудай бодото дээрээ хүсэдоор бэелүүлэгдэжэ байһые гэршэлнэ.

Иимэ һайхан үе сагта ажаһуужа байгаад, дуу шүлэг зохёонгүй байха аалши:

Илаһан Октябриин
Табан хушуута олоор.
Ильич багшын
Хүсэл эрмэлзэлгээр
Ядаруу дайда дээгүүр
Ялагас гээд толоор
Дарлалта мүлжэлтые
Эрхэ сүлөө һэлгээ.
Иигэжэ
Ильичнай харанхы маные
Һэтэлжэ,
Энхэ жаргал бэлэглээл мандаа.

Одоо иигэжэ хэн уран гоёор бэшэхэ бэлэй. Энэмнай поэт Алексей Бадаевай «Хабарай шэнжэ» гэһэн шүлэгүүдэй шэнэ согсолбориһоо абтаһан уран мүрнүүд. Алексей Бадаев өөнхидээ философско удха баримталан, гүнэгты һонор удхатай ёнотоо поэзиин эрилтэ, шанарта хүрэмөөр зохёолнуудые, шүлэгүүдые бэшэдэг. Тиимэһээл Бадаев поэт хүнэй ажалай хэды хүнэр хүндые, үнэхөөрөөл арадтаа үнэн сэхээр алба хэжэ, туһатай ажал хурса гуурһаараа бүтээжэ ябаһанаа халуун зүрхөөрөө мэдэрэн, ургэн олон уншагшадтаа хөөрэжэ үгэхэ гэжэ ороллоно:

Арюун үгөөр ажалша хүлүүлтэ
Алба хэжэ баясуулха гэһэн
Атаархал хүрэмэ хуби
заяатай
Арадтаа хүндэтэй бодото поэт.
Атаархал хүрэмэ хуби заяаниинь
Абаһаар тиимэшье хүнгэн бэшэ
даа —
Олоидол адляар амаржа
хэбгэхые
Ородоош мэдэдэггүйл болото
поэт...

Эдир наһан, бусалта эрьелтэгүйгөөр үнгаржэ ошоһон эжы абьяа эрхэ бэрхэ гэлсүүлдэг эдир наһан, ялгаашье мүнхэ бэшэ, хайратай гунигтайб даа:

Эдир наһамни, хаанабши?
Хэзээб даа, нэгэтэ
Эндэ гээгдэнэн. Эдир наһамни?
Хайшаханаа, хүлэг мэтээр,
нимэ эртэ
Харайжа ябашообши, эдир
наһамни?

Саашань поэт үе сагай тогтуурригүй үер мэтэ урасхал долгин тухай дуулана, алтан дэлхэйдэ хүн боложо түрөөл хадаа, хүн түрэлтэнэй урда хэды шэнээн ехэ уялга харюусалгатай байнаная бүмартаял гэжэ һэргылнэ. Байгалай загаһаша басагад, «Аршан» курортын үдэшэнүүд, түмэршэ дарханай дуран уян зөөлэн сэдьхэлтэй поэдэй зүрхые ехээр хүдэлгэжэ болоо ёнотой.

Минии һанахада, Алексей Бадаев дүрбэ болон найман мүртэй шүлэгүүдые бэшэдэгээрээ арад зондоо мэдээжэ болонхой. Буряадай литературын, буряад унаган хэлэн дээрэ шүлэг зохёолгын мүнөө үеын үндэр туйлалтануудые хэрэглэн бэшэхэдэнь, удхаараашье һайн, түхэл хэлбэреэрэшье тааруу зохид, хүнэй дура зориг, анхарал хандуулха байһандань арсалтагүй:

Хүүхэн вальсда эрьелдэнэ.
Бараниие мартахадаа
Хүйхэрэй мүртэ толгойгоороо
нэнгэн эрхэлэе.
Хэзээш һэм, Дариима, албанда
инагаа ябуулхадаа,
Хэтэдээ дуратайб гэжэ байжа
харатай мэхэлээш.
Шөрөөр уралаа будаһаншни
хамаагүй юм бэзэ.
Шэрые аршажархихань
минутын лэ хэрэг гэлтэй.
Сэдьхэлэй хирые,
сэдьхэлэйнгээ харые
аршаад үзэ —
Сэбэрлөхын тула олохон лэ
жэлнүүд хэрэгтэй.

Бүхы номойнь хуудаһануудые иран байхадаа, ехэл олон һайн шүлэгүүдтэй ушаржа, ойлгогдоогүй гайхамшагта гүн мэдэрэлдэ абтан, һайн һайхан ажабайдал тээшэ зүрхэ сэдьхэлнай сээжэ соогоо багтажа ядан жүдхэнэ. Бусадтал адли бага зэргэ дутагдалнуудшье бии ааб даа. Юрэнхы дээрээ тон муу гэхын аргагүй.

Алексей Бадаевта саашадаа үгэ бүхэндөө нарин ханамжатайгаар хандажа, бүри үсэд нэтэрүүгээр ажаллан бэшэжэ байхыень захиха дуран хүрэнэ. Поэт мүнөө творческо уран бэлигэйнгээ һалбаран сэсэглэжэ байһан наһанай түлэг дунда ябана. Эндэ һая Москвада «Совет Росси» гэһэн хэлэлдэ Алексей Бадаевай «Сагнай иимэ юм гү» гэһэн шүлэгэй ном ород хэлэн дээрэ гаражa, орон соомнай үргөөөр тараа һэн. Энэнь залуухан, һалбаран хүгжэжэ байгаа буряад үндэһэн литературын хүсө шадалые, туйлалта амжалтые харуулхаһаа гадна, республикымнай соёл культурын хэды шэнээн урагшаа холо алхам хэжэ, урган дээшэлһые бодотоор гэршэлнэ.

Дэлхэйн пролетариадай агуу багша В. И. Ленинэй түрөөһөөр 100 жэлэй ойе үгтуулан, шударгыгаар хүдөлжэ байгаа манай республикын уран зохёолшодой гол хамтын хүсэндэ А. Бадаевай уран шүлэгүүд ехэхэн онсо һуурыа ээзлжэ, сэгнэшэгүй нэмэри, далайда дуһал үнэхөөрөөшье болохо байһаниинь дамжаггүй. Ажабайдалаар анхилһан, уран аялгата мүрнүүдээр зэдэлһэн үшөө олон иимэ шүлэгүүдые бэшэжэ, арад зоноо баясуулжа байхыень Алексей Бадаевта юрөөгөөд, творческо ажалдаа ехэхэн амжалта түйлахыень хүсэе!

М. БАТОЕВ.
Буряадай М. Н. Ербанован нэрэмжэтэ худөө ажахын техникумэй студент.

ФОТОРЕПОРТАЖ

Уржадэр Ленинэй орденто Буряадай оперо ба баледэй театрта В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо зорюулагдаһан республикымнай хото худөөгэн уран һайханай бүлгэмүүдэй харалгада хабаадалсагшадай түгэсхэлэй концерт болобо.

Энэ үдэшэ ород, буряад, монгол, эвенк дуунуудые уянгата хоргёо хоолойгоор хангюурдажа, янза бүрин яһатанай уян нугархай хатарнуудые гүйсэдхэһэн. Буряад оронойнмай нютагуудай хүбүүд, басагад эндэ сугларжа, нислэл хотынгоо ажалшадые баясуулба. Хүшэгын шэхэгдэмсээр театрай ендэр дээрэ зогсоһон Улаан-Удын ба аймагуудай залуу хүбүүд, басагадай хамтарһан хоорой «Ленин тухай дууе» дуулахадань, ходы баясамаар һэм, (1-дэхи зураг). Мүн тиихэдэ буряад арадай «Ононой эрье дээрэ» гэһэн дууе Любовь Жамсарановагаи (Зэдыи аймаг) ирагуу хоолойгоор хангюурдахада, сугларагшадай альга ташалгаи үеи удаан замхэбахуи.

Холо ойгуур сууда гараһан «Байгалай долгинууд» гэһэн студентнэрэй арадай ансамблиин, Байгалай үмэнэхи шэмээшэгүүдэй хоорнууд мүн лэ хүндэтэйгөөр уттагдаба. Эвенк эхэнэр Надежда Синоторова жаргалта байдалайнгаа жабхаланта сагые магтан зохёоһон өөрынгөө дууе ханхинуулжа, харагшадай зүрхэ сэдьхэл хүлгөөбэ.

Сэлэнгын аймагай дуушан Валерий Зогсорон «Орошодон дууе» эдэлэгүүлжэ дүүргэхэтэй адли. Улаан-Удын мяха-консервын комбинадай Соёлой баншангай арадай ансамблиинхид эвенк хатар гүйсэдхэбэ (2-дохи зураг). Агуу багша Ильичэй ашаар эрхэ сүлөө, зол жаргалаа олоһон эвенк арадай жаргалта байдалые харуулһан энэ хатарые сугларагшад хани халуунаар уттаа. Тэрэшэлэн энэ концертын эгэл эдир дуушан Яруунын аймагай Геннадий Батомункуев (3-дахи зураг) Фельцманэй «Огромное небо» гэжэ дуу уянгата хоолойгоор хангюурдахадань, зал соо нэрьемэ альга ташалган удаан зэдэлээ. Удаань Ахын аймагай хүгжэмшэн Николай Галсановай (4-дэхи зураг) лимбын ульгам аллга доро буряад дуунуудые гүйсэдхэхэдэнь, захагүй үргэн тала дайда бүрхөөмэ табан хушуута адууһа малаа малша буряадаймнай адуулан ябахань харагдахадал гээ һэн...

Нэгэ дороо 50-яад номер харуулһан энэ концерт Буряадаймнай [illegible] олуун бэлигэйнь улам хүгжэжэ баиһые гэршэлбэ.

П. БУРМАКИН,
В. ЖИГЖИТОВ.

НЮТАГ НЮТАГАЙ ҺОНИН

СЭЛЭНГЭ

Һаяхан Сэлэнгын совхоз малшадайнгаа үнгэрһэн жэлэйнь ажал худэлмэриин үрэ дүнгүүдые согсолжо гаргаад байхадаа, эрхим түрүү хонишодто нэмэлтэ түлөэри хубаажа үгэбэ.

Жэшээлхэдэ, хонишон Ц. Цыбикдоржиев түсэбһөө гадуур олон хурьга абажа түлжүүлһэнэйнгөө, нооһо ехээр хаишалһанайнгаа, малайнгаа шэгнүүр дээшэлүүлһэнэйнгээ түлөө 624 түхэриг мүнгэ, 13 хурьга абаба. Энээгээр урмашан баясаһан хонишон 100 эхэ хонин оурнһөө 85 хурьга абажа түлжүүлхэ, 3.3 килограмм нооһо хайшалха түсэбтэй байбал, мүнөө хонин бүхэнһөө хурьга абаха, 3,5 килограмм нооһо хайшалха гэһэн дээшэлүүлэгдэһэн уялга абаад, хэдэһэн үгэлөө хүрэхын түлада үсэд шангаар ажаллажа байнхай.

Хонишод В. Шарапов 578 түхэриг, С. Санданов 417 түхэриг, 10 хурьга абаба. Мүн эдэ хонишод нэмэлтэ түлбэри абажа урмашанхай, дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абаад, зориг түгэллэр ажаллажа байнад.

Н. БАДМАЕВ.

ЯРУУНА

★ Тэлимбын залуушу[...] уран һайханай самодеятел[...] тиин гэшүүд Баргажанай [...] гай дэрээнэйхидэй үүсхэлы[...] жэнэ. Мүнөө түл абалгын х[...] хаһын орожо ерээд байхада, [...] дэнэр түүртэнүүдээр ябажа [...] шадтай уулзахадаа, лекци [...] жа, концертнүүдые табина. [...] хан тус самодеятельност[...] «Комсомольский» совхозо[...] Эрьгэ гэжэ һууринай хонишо[...] отарын Улаан буланиие шэ[...] лэжэ, шэнэ стендэнүүдые [...] Тэрэнһээ гадна, Ленин т[...] лекци Татьяна Макаренко у[...] һан, һүүлдэнь һонирхолтой [...] церт харуулжа, сугларагш[...] ехэтэ баясуулба.

Нарһатын дунда һургуул[...] «Ленин тухай» аман үгын х[...] нал һаяхан үнгэргэгдэбэ. [...] молшууд Света Данилова. Л[...] Очирова, Люда Андриевская [...] шэд Ильич тухай шулэгүүл[...] уран гоёор уншаһан байна. [...] рэнэй удаа «Асуудал ба х[...] гай» викторина үнгэргэгд[...] һурагшад энээндэнь олоороо [...] баадаа.

А. ГРОМОВА.

НЮТАГ НЮТАГАЙ ҺОНИН

СПОРТ Спорт СПОРТ

ХОККЕЙ. ПРАГА. Чехословакиин түрүү һуурн эзэлхын түлөө мүрысөөнэй 29-дэхи наадан үнгэргэгдөө. Ороной чемпион «Дукла» (Ийглава) 44 очкотой эндэ түрүүлжэ ябана.

САНА. ГОСАУ. Австрида боложо байһан эднр санашадан дунда Европын түрүү һуурн эзэлхын түлөө мүрысөөндэ ГДР-эй трамплинһаа һүрэгшэд болон хоёр зүйлөөр мүрысэгшэд ехэ амжалта туйлаа. Бернд Экштейн трамплинһаа 75.5 болон 77 метрэй зайда һүрэхэдөө, 219,8 очко абажа эрхимлэжэ гараба. (Советскэ Союзай спортсменүүд эрхимүүдэй тоодо оруулагдаагүй). Хоёр зүйлөөр мүрысэгшэдэй дундаа ГДР-эй санашад бүхы шангуудта хүртөө. Харин 427 ба 675 очкотой болоһон Гюнтер Деккерт алтан медальда хүртөө. Тэрэ трамплинһаа һүрэхэдөө, 1-дэхи һуурнда гараһан, 10 километрэй зайда урилдахадаа, 4-дэхи һуурн эзэлһэн байна. Ленинградска областнин 19-тэй Анатолий Хайгонен 5-дахи һуурн эзэлээ.

МЕЛДАЛЬ. Норвегнин суглуулагдамал командын санашадай эрхимүүдэй нэгэн 27-той Паал Тилдум оронойнгоо түрүү һуурн түлөө урилдахадаа, 50 кил[...] рэй зайе 3 час 04 минута 53 [...] кунда соо гаталжа, илаһан [...]

(ТАС[...])

Шатар

МАНАЙХИН ТҮРҮҮЛҺЭЭ

Үнгэрһэн пятницада Бури[...] худөө ажахын институтай а[...] зал соо шатараар Сибирь б[...] Алас-Дурна зүгэй худөө аж[...] дээдэ һургуулинуудай түрүү[...] рн эзэлэгын мүрысөөн э[...] Энэ тулалдаанда хамтадаа 12 [...] манда хабаадалсаха аад, [...] шалтагаанһаа боложо, о[...] дынь ерээгүй. Тиин мүнөө [...] доод гурбан институтай (Н[...] бирскын, Омскын, Буряадай [...] лөөлэгшэд наадана. Гадна [...] нислэл хотын худөө ажахы[...] дэ һургуулиин хоёр команда [...] мүрысөөндэ (нэгэниинь ко[...] һоо гадуур) оруулагдаба. [...] ряадаймнай худөө ажахын [...] тудай нэрэ солые хамгаалжа [...] һан нэгэдэхи командада [...] СССР-эй спортын мастерта [...] дидадууд—доцент Сампилов, [...] лагша багша Мункоев, нэг[...] разрядтайшуул лаборант Са[...] ев, студент Цыбикжапов ба [...] ринарна факультедэй асс[...] Тапхасова, тиихэдэ хоёрдох[...] мандалань—научна худэлмэр[...] шэд, бэрхэ шатаршад И[...] Жанчипов, Бутуланов, Гр[...] Шоноева гэгшэд наадана.

Түрүүшын гурбан уул[...] һүүлээр Буряадаймнай худөө [...] хын институдайхид 6 [...] түрүүлжэ ябана. Тиихэдэ Н[...] бирск, Омск хотынхид 2—4 [...] той болонхой. Мүрысөөн [...] жэлһөөр.

В. МАМИЛ[...]

ПЛЕНУМЭЙ ДҮН—БҮГЭДЫЙ АНХАРАЛДА

ПРАГА. ТАСС-ай корреспондент Р. Князев иигэжэ дамжуулба:

КПЧ-гэй ЦК-гай январиин пленумэй дүн Чехословакиин олонитын гол анхаралда байһаар. Коммунистнууд, ороной бүхы ажалшад пленумэй материалнуудтай танилсана.

Мүнөө нютагай партийна органуудай пленумүүд ороной олонхи областынуудта боложо байна. КПЧ-гэй Прагын горкомой үргэн пленум болоо. КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, горкомой нэгэдэхи секретарь А. Канек элидхэл хэбэ. Тиихэдэ ЦК-гай январиин пленумэй шиидхэбэринүүдтэй сугларагшадые танилсуулаад, Прагын городской партийна өмхиие бэхижүүлхэ, партийна биледүүдые һэлгэхэ гол зорилгонууд тушаа тогтоо.

Коммунистнууд КПЧ-гэй ЦК-гай пленумэй шиидхэбэринүүдые бүрин дэмжэжэ, тэдэниие бодото дээрэнь бэелүүлхээр бэлэн байһанаа элирхэйлээ.

ТОБШОХОНООР

Ханойдо баяр ёһололой суглаан болобо

ХАНОЙ. (ТАСС). Вьетнамай Ажалшадай партийн эмхидхэн байгуулагдаһаар 40 жэлэй ойдо зорюулагдаһан баяр ёһололой суглаан Ханойдо болоо.

ПТВ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Ле Зуан Вьетнамай Ажалшадай партийн 40 жэлэй ой тухай элидхэл хэбэ. Вьетнамай революциин 40 жэлэй турша соо туйлаһан амжалтануд дэлхэйн революционно худэлөөнэй хүгжэлтэтэй, Советскэ Союзай болон бусад социалис ороннуудай улаасхооронды коммунис ба худэлмэришэнэй худэлөөнэй, национально-сүлөөрэлгин худэлөөнэй, бүхы түрүү үзэл бодолто хүн түрэлтэнэй туһаламжа ба дэмжэлгэтэй нягта холбоотой гээд тэрэ тэмдэглэв.

«Американ эзэрхэг түримхэйшүүлые түрижэ гаргаха, илалта туйлаха хэрэг мүнөө Вьетнамай революциин тон шухала зорилго болоно», — гэжэ Ле Зуан хэлэбэ.

ОАР-ай министрнүүдэй кабинедэй заседани

КАИР. (ТАСС). Президент Насерай хүтэлбэри доро ОАР-ай Министрнүүдэй Кабинедэй ээлжээтэ заседани болобо.

«Аль-Ахрам» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, «Израилиин сэрэгэй ябуулгануудаа улам шангадажа байһантай дашарамдан, дайсантай тэмсэхэ асуудалнуудые зүбшэн хөлсэлгэдэ» гол анхарал хандуулагдаһан байна. Сэрэгэй министр Мухаммед Фавви, гадаадын хэрэгүүдэй министр Махмуд Риад гэгшэдэй элидхэлнүүдые кабинет шагнаа.

ОАР-ай экономико хүгжөөхэ түсэбтэй холбоотой хэдэ хэдэн асуудалнуудые кабинет хаража үзөо.

ТОБШОХОНООР

ПРАГА. (ТАСС). Кошице хотодохи Зүүн Словакиин металлургическа комбинадай ажалшад КПЧ-гэй ЦК-гай январиин пленумэй дүнгүүдые ажалай амжалтануудаар уттаба. Даб дээрэхи мэдээнүүдэй ёһоор, тэдэнэр 420 тонно шэрэм, 1570 тонно булад түсэбһөө гадуур хайлуулаа гээд ЧТК агентство дамжуулна.

* * *

ПАРИЖ. (ТАСС). Американ советник полковник Юджин Дьюи үнгэрэгшэ воскресенидэ Нигериһээ сүлэгдөө. Франс Пресс агентствын корреспондент энээн тухай Лагосһоо мэдээсэбэ. Дьюн гэгшые сүлэлгын шалтагаан мэдээсэл соо заагдаашьегүй һаа, Нигеридэ байха үедоо тэрэ буһалгаашадай ябуулгануудай түб байһан ороной зүүн ранонуудта хэдэ дахин ошоһон юм гээд тэидэглэгдэнэ.

* * *

ТРИПОЛИ. (ТАСС). Король байһан, уг залгамжаараа принц байһаи хүнүүдтэ хабаатай худөө ажахын эдлүүрнин бүхы газарнууд Ливиин Араб Республикын Революционно Советэй Указаар Худоо ажахын ба аграрна реформыи министерствын мэдэлдэ үгтөө гээд хэблэл мэдээсэнэ.

Американ негрнүүдэй референдум

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). «США-гай сэрэгүүдые Вьетнамһаа дары түргэн гаргахын түлөө дуугаа үгэнэбэ» гэһэн уриатайгаар орон доторхи негрнүүдэй түлөөлэгшэдэй референдум Холбоото Штадуудта мартын 22-һоо 29 хүрэтэр үнгэргэгдэхэ юм. Негрнүүдэй адли эрхын түлөө тэмсэдэг хэдэ хэдэн эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй бүлэг референдум үнгэргэхэ түсэбөө соносхоо.

Вьетнамда эсэргүү Вашингтоной хорото балмад ааша негрнүүдэй, Холбоото Штадуудай бусад үгытэй ядуу зоной байдалда тон хүшэр хүндэ ушар тохёолдуулна, юундэб гэхэдэ, ороной социальна шухала асуудалнуудые шиидхэхын тула хэрэгтэй мүнгэ зөөри тэндэ дэмы гаргашалагдана гээд референдум омхидхэгшэд тоолоно.

Ольстерэдэ дахинаа хүлгөөтэй болобо

ЛОНДОН. (ТАСС). Англиин солдадууд Хойто Ирландиин хотонуудай үйлсэнүүдтэ дахинаа гараба. Белфаст, Лондондерри хотонуудта февралиин нэгэндэ өөнэдынь хэһэн бомбонуудай тэһэрэлгэ «харуулай алба» шангадхаха шалтагаан болоо.

Гэмтэдые полициин «барижа шадаашьегүй һаань», эдэ тэһэрэлгэнүүдые фашис үзэл бодолтой Ян Пейслиин тала баригшадай хэрэг гээд эндэхи хэблэл тоолоно. Ольстерын хархис этэгээдүүд тиимэ бомбонуудые бэлдэхэ хэрэгтэ материалнуудые, мүн буунуудые абаха нилээд ехэ арга болөмжотой юм. Тэдэнэр мүнөө эмхидхэгдэжэ байһан «Ольстерые хамгаалха полкын» гол хүсэниинь болоно. Үнгэрэгшэ жэлэй августдахи худэлөөнэй үедэ эндэхи зониие дура зоргоороо хэнээһэн «Бүтусхай хүсэнүүд» гэжэ полициин хүсэн байһан хүйхэрнүүд энэ полкын бүридэлдэ бүлэглэн сугларһан байна. Англиин армиин туһаламжаар, тэрэнэй дэмжэлгээр тус полкын эмхидхэн байгуулагдажа байһые тэмдэглэмээр.

Түримхэйшүүл улам шуиахайрна

ДАМАСК. (ТАСС). Израилиин сэрэгэй бүлэгэйхид Дүтын Зүүн зүгтэхи байдал бүри шахардуу шанга болгохые ородложо байһаар. Сириин Араб Республикын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй түлөөлэгшын мэдүүлгын ёһоор, Израилиин ВВС-эй бүлэг самолёдууд февралиин 1-дэ САР-ай агаар худар добтолон ороо. Тэдэ самолёдууд Сириин авиациин зүгһөө шанга буудалгаар уттагдаад, түргэнөөр гэдэргээ зугадан арилха баатай болобо. Сириин зэбсэгтэ хүсэнүүдэй сэрэгшэдэй мэргэн буудалгаар дайсанай нэгэ самолёт унагаагдаа.

Гэхэтэй хамта Израилиин сэрэгшэд буудалдаа зогсоохо бүхы линиинүүд дээрэ артиллереэр, танкнуудаар, пулемёдуудаар Сириин газар руу буудаа. Сириин тала харюу болгон урдаһаань буудаа. Буудалдаанай үедэ Сириин зэбсэгтэ хүсэнүүд дайсанай хоёр танк бута сохёо, 15 солдадыень алаа гү, али шархатуулаа. Сириин сэрэгэй түлөөлэгшын мэдүүлһэнэй ёһоор, буудалдаан хоёр часай турша соо үргэлжэлөө. Сириин талаһаа гурбан хүн алуулаа, хоёр хүн шархатаа. Дайсан нэгэ танк бута сохижо үрдеэ.

ДОБТОЛОГШОД ГЭДЭРГЭЭ НАМНАГДАА

КАИР. (ТАСС). Арабуудай Нэгэдэмэл Республикын агаарай дайда руу шүрган орохо гэһэн Израилиин эзэрхэг түримхэйшүүлэй һэдэлгэ сухарюулан сохигдоо.

МЕН агентствын дамжуулһан мэдүүлгын ёһоор, нютагай сагаар арбан хоёр час гүшан минутада Израилиин бүлэг самолёдуул Суэцкэ каналай хойто талада байһан Египедэй сэрэгүүдтэ добтолон орохо һэдэлгэ хэбэ. Тэдэнэр ОАР-ай агаарай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй самолёдуудаар намнагдаһан, ехэ буунуудай буудалгаар уттагдаһан байгаа. Агаарта болоһон дайнай һүүлээр добтологшод сухарин арилха баатай болоо.

Энэ байлдаанда хабаадалсаһан Египедэй самолёдууд барандаа өөрынгөө баазада бусажа ерээ.

ЭЛҮҮР ЭНХЫН БУЛАН

ГРИПП ҮБШЭНЬӨӨ ҺЭРГЫЛЭЭ!

Мүнөө үбэлдөө грипп үбшэн таража магадгүй гэжэ эртэнһээ һэргылжэ, республикымнай Элүүрые хамгаалгын министерство энэ хамнагтай тэмсэхэ хэмжээ ябуулгануудые хараалһан байна. Тиин предприятинуудта, колхоз, совхозуудта, һургуули, эмхи зургаануудта грипп-пээ һэргылэлгын эмхидхэлэй, элүүржүүлгын зохихо хэмжээнүүд абтаха зэргэтэй.

Гриппэй дайрагджа, хүндөөр үбшэлһэн хүнүүдые, илангаяа багаһанай үхибүүдые аргалхын тулада бүхы больницануудта оронуудые нэмэхэ арга хараалгданхай. Гриппэйнэ хүнүүдэй поликлиникээр ябажа, үбшээ элүүр эондо халдахаахагүйнь һэргылэн, үбшэйтэниие врачнуудай гэртэнь эрьехын зорилгоор нэмэлтэ автотранспорт үгтэнэ.

Үбшэлһэн зониие эртээнһээ элирүүлхэ, эмшэлгэ эмхидхэхын тулада Улаан хэрээһэнэй эдэбхитэдые олоор хабаадуулха хэмжээнүүд хараалгданхай.

Гансашье элүүрые хамгаалгын бэшэ, мүн ондоо организацинуудай, предприяти, ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, эдэбхитэд гриппэй ханшагтай тэмсэл ябуулалсаха, медицинын эмхи зургаануудта зохихо туһа дэмжэлгэ үзүүлхэ зэргэтэй. Тиихэдэ улад зоной бултадаа гуримтайгаар бэеэ абажа ябаад, эмшэлэгшэдэй заабари наряар сахяад байбалнь, хамшаг үбшэнэй дэлгэрсын бага байхань дамжаггүй.

Грипп үбшэнэй хамшаг хоёргурбан жэл болоод лэ һүжэрхэсэ һанадаг. Тэрэ дэлгэрхэдээ, орон дэлхэйн охэнхи хубида тараджаг аюултай.

Үнгэрөөшэ 1969 ондо грипп ехээр дэлгэрһэн байбашье һаа, урда урданайхиһаа хүнгэнөөр ходороо. Яахадааб гэхэдэ, нёдондоной грипп хүргэһэн А2 гэжэ вирус урдань үзэгдэжэ, тэрээгээр үбдэһэн хүнүүдэй олонхидо иммунитет (үбшэнһөө бэеэ аршалалгын шанар) бии болоһон байжа, зон үсөөгөөр үбдөө. Мүн үбшэнһөө хамгаалгын таряаһан болоод, хуурай сывороткэ үргэнөөр хэрэглэгдэжэ, нёдондоной грипп ехээр һүжэрөөгүй үнгэрһэн байна.

Манай орондо грипп үбшэнтэй тэмсэхэ тусхай зургаанай элирүүлһэнэй ёһоор, мүнөө эндэ тэндэ үзэндэжэ байгаа грипп А2 гэжэ вирусэй хажуугаар «В» гэһэн түрэлэй вирусһээ болоно гэжэ тодорхойлогдоо.

Грипп гээшэ халдабаритай хүндэ үбшэн гэжэ мэдээжэ. Имагтал үбшэн хүнһөө грипп халдадаг. Тиимэһээ гриппэйнэ хүниие зоной дунда ябуулхагүй, гэртэнь хэбтүүлжэ гү, али больницада оруулжа, түргэн эмшэлхэ шухала. Гэбэшье зариман грипп барагтай үбшэн гэжэ тоолоод, хүл дээрээ ябаһаар үнгэргэхые ородлодог. Гиимэ хүнүүд дүтэ тойронхидто грипп халдахаадаг, һүүлэй һүүлэ өөрөшье хүндөөр үбшэлжэ, ажал хэрэгһээ, һуралсалһаа һаатадаг.

Толгойнгоо үбдөөд, бэеынгээ дагжа һүрэжэ, халууржа эхилбэл, унтаридаа хэбтээд, врачые гэртээ дуудуулха юм. Һүжэрөөгүйдэнь, эртүүр аргалхада грипп түргэн эдэгэдэг.

Үбдэһэн хүнэй дотор хубсаһа, нюурай пулаад, полотенцэ мылэтэй упанда бусалгаха юм. Юумэ эдиһэн амһартыень мылэтэй халуун уһаар угааха. Хүнэг уһанда нэгэ ехэ халбага хлорно избёосхо хээд, үбшэн хүнэй хэбтэһэн таһалгын шала угааха хэрэгтэй.

Үбшэн хүниие харуулһалхадаа, грипп халдахаһаа һэргылхын тулада дүрбэ эбхэһэн марляар ама хамараа бүтүүлхэ шухала. Хүн зоной олон газарта—магазин, столовонуудта, кино, театрнуудта, автобус, трамвай соо, медицинын эмхи зургаануудта ажаллаг хүнүүд ама хамараа мүн лэ марляар халхалха ёһотой. Улад зоной олоороо ябадаг газарта ариг сэбэр сахиха, илангаяа хамтын эдэсэнэй газарта амһарта һайнаар угааха, хлортой уһаар арюудахаха хэрэгтэй.

Гриппэй ехээр дэлгэрбэл, нэгэ газарта (кино, театр гэхэ мэтэдэ) хүнүүдэй, илангаяа үхибүүдэй олоороо сугларха ябадаг үсөөрүүлхые оролдобол, бэе бэеһээ үбшэ халдахааха ушар бараг байна.

Гэртээ ариг сэбэр сахиха, физзарядка хэжэ, спортын һорёондо ябажа, махабадаа бэхижүүлхэ, витамин элбэгтэй хоол бариха гэхэшэлэн хэмжээнүүд грипп үбшэнһөө һэргылхэ һайн арга нүхэсэлнүүд гэжэ мартахагүй хэрэгтэй.

В. ШАНЮШКИНА,
врач. Буряадай республикын санитарна гэгээрэлэй байшанган методист.

ТЕЛЕФОН • ТЕЛЕГРАФ • РАДИО

ХИЛЫН ГААНАҺАА

Ханойдо баяр ёһололой суглаан болобо

ХАНОЙ. (ТАСС). Вьетнамай Ажалшадай партийн эмхидхэн байгуулагдаһаар 40 жэлэй ойдо зорюулагдаһан баяр ёһололой суглаан Ханойдо болоо.

ПТВ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Ле Зуан Вьетнамай Ажалшадай партийн 40 жэлэй ой тухай элидхэл хэбэ. Вьетнамай революциин 40 жэлэй турша соо туйлаһан амжалтануд дэлхэйн революционно худэлөөнэй хүгжэлтэтэй, Советскэ Союзай болон бусад социалис ороннуудай улаасхооронды коммунис ба худэлмэришэнэй худэлөөнэй, национально-сүлөөрэлгин худэлөөнэй, бүхы түрүү үзэл бодолто хүн түрэлтэнэй туһаламжа ба дэмжэлгэтэй нягта холбоотой гээд тэрэ тэмдэглэв.

«Американ эзэрхэг түримхэйшүүлые түрижэ гаргаха, илалта туйлаха хэрэг мүнөө Вьетнамай революциин тон шухала зорилго болоно», — гэжэ Ле Зуан хэлэбэ.

ОАР-ай министрнүүдэй кабинедэй заседани

КАИР. (ТАСС). Президент Насерай хүтэлбэри доро ОАР-ай Министрнүүдэй Кабинедэй ээлжээтэ заседани болобо.

«Аль-Ахрам» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, «Израилиин сэрэгэй ябуулгануудаа улам шангадажа байһантай дашарамдан, дайсантай тэмсэхэ асуудалнуудые зүбшэн хөлсэлгэдэ» гол анхарал хандуулагдаһан байна. Сэрэгэй министр Мухаммед Фавви, гадаадын хэрэгүүдэй министр Махмуд Риад гэгшэдэй элидхэлнүүдые кабинет шагнаа.

ОАР-ай экономико хүгжөөхэ түсэбтэй холбоотой хэдэ хэдэн асуудалнуудые кабинет хаража үзөо.

ИНДИРА ГАНДИ ҮГЭ ХЭЛЭБЭ

ДЕЛИ. (ТАСС). «Социализм — сүлөөтэ Индиин эрмэлзэлые бодото дээрэнь бэелүүлхэ гансахан зам гэжэ Фарукабад хотодо (Уттар Прадеш штат) болоһон олон зоной хабаадалгатай митинг дээрэ үгэ хэлэхэдээ Индиин Премьер-министр Индира Ганди мэдүүлээ гээд «Нэтриот» газетэ мэдээсэнэ. «Политическэ дайсадайнгаа худал хуурмаг, хооһон хоёдог үгэнүүдые тараажа байгаашье һаань, социалис программын хараа түсэбые бэелүүлжэ үргэлжэлхэб» гээд Индира Ганди дахинаа онсолон тэмдэглээ гэжэ газетэ заана. Социализм байгуулга «500 гара миллион хүн зонтой туйлай ехэ ороной гайхамшаг зорилго болоно» гээд тэрэ мүн лэ мэдүүлээ. Энэ ехэ зорилго дүүргэхын тула бүхы хүсэ шадалаа элсүүлхыень, нягтаран жагсахыень Индиин арадые уряалба.

НЮТАГАЙ ҺОНИН

Түримхэйшүүл улам шуиахайрна

ДАМАСК. (ТАСС). Израилиин сэрэгэй бүлэгэйхид Дүтын Зүүн зүгтэхи байдал бүри шахардуу шанга болгохые ородложо байһаар. Сириин Араб Республикын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй түлөөлэгшын мэдүүлгын ёһоор, Израилиин ВВС-эй бүлэг самолёдууд февралиин 1-дэ САР-ай агаар худар добтолон ороо. Тэдэ самолёдууд Сириин авиациин зүгһөө шанга буудалгаар уттагдаад, түргэнөөр гэдэргээ зугадан арилха баатай болобо. Сириин зэбсэгтэ хүсэнүүдэй сэрэгшэдэй мэргэн буудалгаар дайсанай нэгэ самолёт унагаагдаа.

Гэхэтэй хамта Израилиин сэрэгшэд буудалдаа зогсоохо бүхы линиинүүд дээрэ артиллереэр, танкнуудаар, пулемёдуудаар Сириин газар руу буудаа. Сириин тала харюу болгон урдаһаань буудаа. Буудалдаанай үедэ Сириин зэбсэгтэ хүсэнүүд дайсанай хоёр танк бута сохёо, 15 солдадыень алаа гү, али шархатуулаа. Сириин сэрэгэй түлөөлэгшын мэдүүлһэнэй ёһоор, буудалдаан хоёр часай турша соо үргэлжэлөө. Сириин талаһаа гурбан хүн алуулаа, хоёр хүн шархатаа. Дайсан нэгэ танк бута сохижо үрдеэ.

ДОБТОЛОГШОД ГЭДЭРГЭЭ НАМНАГДАА

КАИР. (ТАСС). Арабуудай Нэгэдэмэл Республикын агаарай дайда руу шүрган орохо гэһэн Израилиин эзэрхэг түримхэйшүүлэй һэдэлгэ сухарюулан сохигдоо.

МЕН агентствын дамжуулһан мэдүүлгын ёһоор, нютагай сагаар арбан хоёр час гүшан минутада Израилиин бүлэг самолёдуул Суэцкэ каналай хойто талада байһан Египедэй сэрэгүүдтэ добтолон орохо һэдэлгэ хэбэ. Тэдэнэр ОАР-ай агаарай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй самолёдуудаар намнагдаһан, ехэ буунуудай буудалгаар уттагдаһан байгаа. Агаарта болоһон дайнай һүүлээр добтологшод сухарин арилха баатай болоо.

Энэ байлдаанда хабаадалсаһан Египедэй самолёдууд барандаа өөрынгөө баазада бусажа ерээ.

ЯРУУНА

★ Тэлимбын залуушу[...] уран һайханай самодеятел[...] тиин гэшүүд Баргажанай [...] гай дэрээнэйхидэй үүсхэлы[...] жэнэ. Мүнөө түл абалгын х[...] хаһын орожо ерээд байхада, [...] дэнэр түүртэнүүдээр ябажа [...] шадтай уулзахадаа, лекци [...] жа, концертнүүдые табина. [...] хан тус самодеятельност[...] «Комсомольский» совхозо[...] Эрьгэ гэжэ һууринай хонишо[...] отарын Улаан буланиие шэ[...] лэжэ, шэнэ стендэнүүдые [...] Тэрэнһээ гадна, Ленин т[...] лекци Татьяна Макаренко у[...] һан, һүүлдэнь һонирхолтой [...] церт харуулжа, сугларагш[...] ехэтэ баясуулба.

Нарһатын дунда һургуул[...] «Ленин тухай» аман үгын х[...] нал һаяхан үнгэргэгдэбэ. [...] молшууд Света Данилова. Л[...] Очирова, Люда Андриевская [...] шэд Ильич тухай шулэгүүл[...] уран гоёор уншаһан байна. [...] рэнэй удаа «Асуудал ба х[...] гай» викторина үнгэргэгд[...] һурагшад энээндэнь олоороо [...] баадаа.

А. ГРОМОВА.

НЮТАГ НЮТАГАЙ ҺОНИН

СЭНХИР ЭКРАНУУДТА

15 часаа 21 час хүрэтэр М[...] баһаа дамжуулга. 15 часаа [...] доторхи һонин. 15.15 мин[...] үхибүүдтэ зорюулагдаһан [...] жуулга. 15.40 минутаһаа «[...] гой аяншалгада дуратайш[...] клуб» гэһэн дамжуулга. 16.25 [...] нутаһаа Сарояная «Пещерные [...] ди» гэһэн теле-зүжэг. 18.20 м[...] таһаа орон доторхи һ[...] УЛААН-УДЭ ХАРУУЛНА: [...] минутаһаа «Наранай орохы [...] тээ» гэһэн уран һайханай ф[...] 18.45 минутаһаа 21 час хүр[...] Москваһаа дамжуулга. 18.45 [...] нутаһаа «Спортын долоон х[...] гэһэн дамжуулга. 19 часы[...] леочерк. 19.30 минутаһаа [...] вын мастернуудай концерт. [...] минутаһаа «Клоун ба утаа[...] һэн телефильм. УЛААН-УДЭ [...] РУУЛНА: 21 часаа холо. [...] һонин. 21.15 минутаһаа «Ф[...] гэһэн залуушуулай программ[...] часаа «Эхэ орононмнай [...] дууд» гэһэн Агуухэ Илалт[...] жэлэй ойдо зорюулагдаһан т[...] зননно фильм. (2-дохи серн[...]

ПРАВДА БУРЯТИИ

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕР

Нэгэдэхи хуудаһанда: «[...] гэй интеллигенциин уялга» [...] түрүү бэшэг. В. Орловой «[...] шадалаа табижа» гэһэн корр[...] денци. Хонишодой ажал тух[...] териалнууд. ТАСС-ай һүүлэй [...] дээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаһанда: «В[...] но станциһаа эльгээгдэнэ» [...] А. Куклинай репортаж. «Н[...] низмэда һуралсая» гэһэн гарш[...] Л. Просветовэй статья. Тусхай [...] дээсэлнүүд.

Гурбадахи хуудаһанда: «[...] хизааараараа аяншалга» [...] Л. Похоевой корреспонденци. А[...] эй материал. Хилын саанаһа[...] таһан ТАСС-ай мэдээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: спо[...] һонин.

Редакторай орлогшо
М. Н. НИМАЕВ.